

sij

strani 4 in 5

**VELIKA NALOŽBA METALA
RAVNE V PROIZVODNJO
SPECIALNIH JEKEL**

strani 8 in 9

**INTERVJU S STANKOM TRIGLAVOM,
METALOVIM DIREKTORJEM RAZVOJA
TRŽENJA NA ZAHTEVNIH TRGIH**

stran 14

**NERJAVNO JEKLO
ČAKA NA SVOJ
NEKDANJI SIJAZ**

strani 19 in 20

**MOTIVIRANJE SODELAVCEV
– JASNOST JE KLJUČ,
PRIJAZNOST JE NAČIN**

VLAGAMO

- 4** VELIKA NALOŽBA METALA RAVNE V PROIZVODNJO SPECIALNIH JEKEL
6 POMEN SEKUNDARNE METALURGIJE ZA METAL RAVNE

INTERVJU

- 8** NOVIM IZZIVOM NAPROTI

POROČAMO

- 10** ULITO V ŠTEVILKE JUNIJA 2013

INOVIRAMO

- 11** Z ZNANJEM IN INOVATIVNIM PRISTOPOM DO ZLATEGA RAZVOJNEGA PROJEKTA

TRŽIMO

- 13** PRVIČ NA SEJMU ROSMOULD V MOSKVI

MARKETINŠKI KOTIČEK

- 14** NERJAVNO JEKLO ČAKA NA SVOJ NEKDANJI SIJAJ

NAPREDUJEMO

- 16** ELEKTROŠOK MALO POPUŠČA

SKRBJMO ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

- 17** NAGOBČNIK ZA PASJO VROČINO

- 18** VARNO DELO BREZ UPORABE MOBILNEGA TELEFONA

SPODBUJAMO

- 19** JASNOST JE KLJUČ, PRIJAZNOST JE NAČIN

SODELUJEMO

- 21** KREPITEV SKUPINSKEGA DUHA V NOŽIH RAVNE

NAŠI SODELAVCI

- 22** KADROVSKA GIBANJA V JUNIJU 2013

POGOVARJAMO SE

- 24** VSAKDO IMA »SVOJO« PLAŽO!

LOKALNO-AKTUALNO

- 26** EUROBASKET 2013 NA JESENICAH

- 27** 120 LET GASILSTVA V MOJSTRANI

- 28** POČITNIŠKI PROGRAMI ZA OTROKE V

KRANJSKOGORSKIH MUZEJSKIH HIŠAH

- 30** GUSARSKI SPEKTAKEL NA KOPALIŠČU UKOVA

OBNAVLJAMO ENERGIJO

- 31** 136. JEKLARSKI POHOD NA STRELOVEC

- 31** POVEZANI V SLUŽBI

IN TUDI V DRUŽBI

OBUJAMO PRETEKLOST

- 33** USTANOVITEV DELAVSKEGA MUZEJA (1953–2013) – 2. DEL

- 35** VRŠIŠKA – RUSKA CESTA

ŠPIKOV KOT

- 38** PTIČJI ŠPIK

- 39** AFORISTIČNA ŠARŽA

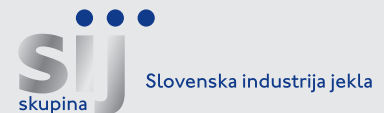
- 39** KARIKATURA

- 40** MODRUJEMO

- 40** MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

Fotografija na naslovnici:
www.photopress.com

Interna mesečna revija skupine SIJ – Slovenska industrija jekla

Glavna in odgovorna urednica:
 Anja Potočnik.

Področna urednika:
 za gorenjsko regijo Stane Jakelj, Acroni,
 in za koroško regijo Melita Jurc, Metal Ravne.

Uredniški odbor:
 SIJ – Slovenska industrija jekla: Monika Štojs; Acroni: Metka Šuštaršič, Petra Žvan, Nataša Karo; Metal Ravne: Vesna Pevec Matijević, Eleonora Gladež; Serpa: Mitja Laure, Karmen Stražičnik; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap, Romana Petek; SUZ: mag. Tanja Avguštin Čufer, Teja Platiša; ZIP center: Kristijan Oprešnik.

Stalni sodelavci:
 Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo/pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka; Andrej Brumen - Dejde – Aforistična šarža.

Nepodpisane fotografije:
 arhiv SIJ-a, Dreamstime, iStock, Shutterstock, Microsoft Office Online, www.wikimedia.org.

Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin.

Oblikovanje: Sans, Andrej Knez, s.p.

Tisk: ZIP center.

Naklada: 3000 izvodov.

Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sj.si, melita.jurc@metaravne.com, stanislav.jakelj@acroni.si

Anja Potočnik, pomočnica uprave za odnose z javnostmi in odgovorna urednica, SIJ – Slovenska industrija jekla

foto Irena Herak

Obrnjeni v pozitivno smer

Pravijo, da je poletje čas kislih kumaric in da se nič ne dogaja. Všeč mi je, da smo tudi tokrat jeklarji izjema. Metal Ravne je konec julija z nemško skupino SMS podpisal pomembno pogodbo za nadgradnjo svojega proizvodnega programa za izdelavo specialnih jekel z veliko dodano vrednostjo, kar bo skupino SIJ – Slovenska industrija jekla še bolj utrdilo kot vrhunskega in prilagodljivega proizvajalca visoko specializiranih jekel z veliko dodano vrednostjo. Acronijevi in Metalovi inovatorji pa s priznanji na regionalnem nivoju zopet napovedujejo osvojitve slovenskega inovativnega trona. Že nekaj let trmasto kraljujejo na njem in napovedujejo, da bomo z njihovim doprinosom še naprej kar najbolj zadovoljevali in soustvarjali potrebe najzahtevnejših kupcev v Evropi in drugod po svetu. Gotovo bo k učinkovitejšemu delu pripomoglo tudi skupno osrednje mesto za rabo dokumentov in podatkov v okviru celostne prenove informacijskega sistema v skupini SIJ, ki bo zagotavljalo večjo pretočnost informacij in dostopnost do njih. »Operacija Oracle« je namreč še vroče novice o njenem napredku. Vse te naše napore in prizadevanja pa bomo najbolj oplemenitili in kar najhitreje pretvorili v poslovni uspeh, če se bomo (samo) razvijali tudi na področju vsakdanje notranje komunikacije; vse družbe skupine SIJ med seboj, znotraj posamezne družbe, z najožjimi sodelavci in z (včasih) najpomembnejšim sogovornikom – samim seboj. Pri tem nam pomagajo tudi organizirani službeni pikniki, ki – kot v Nožih Ravne – krepijo skupinskega duha. Zelo učinkoviti pa so tudi samoorganizirani »teambuildingi«, kot so si jih zamislili naši Jani, Jože in Mitja, ki želijo skupaj priti na vrh Triglava. Pa naj še kdo reče, da služba ni tudi družba. Kjer so odnosi jasni in iskreni, je vse mogoče.

besedilo Anja Potočnik, pomočnica uprave za odnose z javnostmi, SIJ – Slovenska industrija jekla
foto Arhiv SIJ-a

VELIKA NALOŽBA METALA RAVNE V PROIZVODNJO SPECIALNIH JEKEL

Skupina SIJ – Slovenska industrija jekla in njena družba Metal Ravne sta konec julija podpisali pogodbo s podjetjema iz skupine SMS – italijanskim SMS INNSE in nemškim SMS Mevac, s katero se podpisniki zavezujejo, da bodo po dogovorjenem časovnem načrtu do marca 2015 izvedli naložbo v razvoj sekundarne metalurgije, tj. v novo ponovčno peč in vakuumsko postajo (VD/VOD) v jeklarni Metala Ravne. Pogodba je vredna 12,5 milijona evrov in je del 18,2 milijona evrov vrednega naložbenega projekta.

Z novo pridobitvijo v Metalu Ravne načrtujejo povečanje letne proizvodnje zelo zahtevnih specialnih jekel za 10.000 ton končnih izdelkov. S tem bo tudi omogočeno prestrukturiranje proizvodnega programa v smeri izdelave specialnih jekel z visoko dodano vrednostjo, pri čemer pa bodo orodna jekla še vedno sestavljala glavnino proizvodnega in prodajnega programa Metala Ravne. Naložba v sekundarno metalurgijo oziroma v novo ponovčno peč in vakuumsko postajo (VD/

VOD) se odlično dopolnjuje z zadnjo večjo zaključeno naložbo v Metalu Ravne, to je v napravo za elektropretaljevanje pod žlindro (EPŽ).

Želimo namreč postati opaznejši globalni igralec na segmentu konstrukcijskih naprav za potrebe petrokemije, energetike in pri gradnji ekoloških naprav ter za specializirane segmente v gradbeništvu.

Alberto Bregante, izvršni direktor, SMS INNSE; Tibor Šimonka, predsednik uprave skupine SIJ – Slovenska industrija jekla; Michael Thiehofe, glavni direktor, SMS Mevac

**TIBOR ŠIMONKA, PREDSEDNIK UPRAVE
SKUPINE SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA:**

Kljub kriznim časom in ob velikem zaupanju lastnikov nadaljujemo začrtano strategijo vlaganj v najsodobnejše tehnologije za proizvodnjo specialnih jekel, saj smo prepričani, da je taka usmeritev pravilna. S postavitvijo nove ponovne peči in vakuumske naprave bo Metal Ravne odločno zakorakal na trg specialnih nerjavnih jekel, ki postajajo vse bolj pomembna tudi na področjih, kjer so se do sedaj uporabljala malolegirana jekla. Tako kot pri večini uspešno uresničenih projektih v zadnjih letih smo se tudi tokrat odločili za dobavitelja – partnerja iz skupine najuglednejših in svetovno najboljših proizvajalcev metalurške opreme, nemško skupino SMS oziroma njeni družbi SMS INNSE in SMS Mevac.

**MICHAEL THIEHOFE, GLAVNI DIREKTOR
PODJETJA SMS MEVAC:**

Kot odgovorni predstavnik SMS Mevac sem vesel, da so nas v skupini SIJ – Slovenska industrija jekla izbrali za partnerja pri vlaganjih v razvoj sekundarne metalurgije v njihovi jeklarni v Metalu Ravne. V velik izziv nam je, da sodelujemo pri nadaljnjem razvoju skupine SIJ in še posebno Metala Ravne, in sicer pri proizvodnji specialnih jekel in pri povečanju njegove konkurenčnosti.

**ALBERTO BREGANTE, IZVRŠNI DIREKTOR
PODJETJA SMS INNSE:**

Zelo sem ponosen na sodelovanje s skupino SIJ – Slovenska industrija jekla, s katero smo nedavno uspešno končali prenovo valjavskega ogrodja v Acroniju. Prepričan sem, da bosta tako skupina SIJ kot skupina SMS z vzpostavljenim zaupanjem in visokim tehnološkim znanjem še naprej sodelovali v obojestransko korist. ●

besedilo Kristijan Plesnik, strokovni delavec I, Proizvodnja, Metal Ravne

foto Arhiv Metala Ravne in Arhiv SMS

POMEN SEKUNDARNE METALURGIJE ZA METAL RAVNE

V Metalu Ravne smo v zadnjih letih nadaljevali načrtano strategijo izboljševanja proizvodnega asortimenta in tako zmanjšali prodajo ogljikovih jekel ter povečevali prodajo orodnih in specialnih jekel. Na trgu orodnih jekel je Metal Ravne kljub svoji majhnosti (v smislu števila zaposlenih in letne proizvodnje) postal prepoznaven igralec. Vendar pa je na trgu orodnih jekel konkurenca, predvsem z vzhoda, vedno večja. Hkrati se nova tehnologija (konti litje orodnih jekel) uveljavlja na segmentih, za katere je bila značilna proizvodnja po klasičnem postopku litja.

◀ Potek litja z vakuumsko ponovco

Že leta 1968 smo na Ravnah uvedli vakuumski postopek s stacionarno degazacijo, kar lahko označimo kot začetek sekundarne (ponovčne) metalurgije na Ravnah. V tem obdobju je bila uporaba postopkov vakuumske metalurgije bolj inovativni proces, ki še ni bil odvisen od svetovne ekonomije. Po letu 1980 pa so uvedbe takšnih postopkov že odražale trg, saj so morale jeklarne za obstoj na trgu pristopiti k povečanju produktivnosti in zmanjševanju stroškov. Poleg tega so izdelki iz jekla za enako uporabo postajali vse lažji, zahteve po kakovosti jekla pa so kupci višali oziroma zaostrovali. Kjer so velike zahteve po natančni analizi ter temperaturni homogenosti, pa vakuumski postopki omogočajo boljšo povezavo med različnimi tehnološkimi fazami v peči, ponvi in pri litju. To je tudi

eden od vidikov, ki je v tem obdobju vplival na porast števila vakuumskih naprav.

Koncept sodobne izdelave kakovostnih jekel je kombinacija primarnega talilnega agregata (ki je lahko električna obločna peč za kakovostnejša jekla ali pa konvertor za masovna in malolegirana jekla) in postopka obdelave jekla v ponvi (sekundarna metalurgija). Visoko čistost jekel in odlične mehanske ter druge lastnosti kakovostnih jekel lahko zagotovimo le v primeru, če primarnemu talilnemu agregatu (EOP) dodamo vakuumske rafinacijske postopke (kot so RH, DH, RHO, RHOB, VOD in VAD). Razvoj v vakuumu izdelanih jekel gre v smeri specialnih jekel s posebnimi ali z novimi lastnostmi (mehanske, termične lastnosti, kemično-biomehane in ma-

gnetne ...) in cele vrste drugih konstrukcijskih in posebnih vrst jekla.

Danes torej na UHP EOP-peči izvajamo postopke taljenja, oksidacije, redukcije ter ogrevanja taline na predobno temperaturo, medtem ko postopke rafinacije izvajamo izključno v vakuumski ponovčni peči. Elektroobločna peč je talilni agregat, obdelava in plemenjenje tekočega jekla pa se preneseta v ponev. Glavna prednost je v tem, da je čas izdelave taline v elektroobločni peči krajši, s čimer povečamo produktivnost peči, z obdelavo taline v ponvi pa dosežemo pomembno višjo kakovost izdelanega jekla. Postopek zunajpečne metalurgije izdelave jekla imenujemo tudi sekundarna metalurgija.

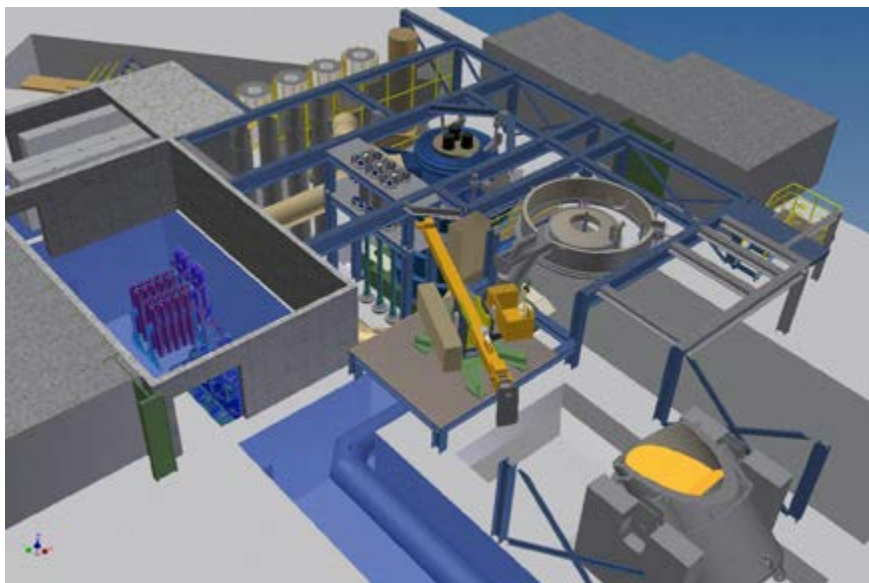
Pred prebodom na UHP-peči dodamo na dno ponve del nove žilindre

– apno in aluminij za pomirjanje taline. Med prebodom lahko dodamo tudi del potrebnih ferozlitin za grobo legiranje in talino mešamo z argonom. Če bomo izvedli prebod skupaj s pečno žlindro, ponev najprej prenesemo na postajo za odstranitev žlindre in šele nato v komoro na vozu ponovčne peči ter tukaj dodamo apno in ferozlitine. Voz zapeljemo na LF-postajo, spustimo vodnohlajen cevni pokrov na ponev ter preko grafitnih elektrod začnemo ogrevati talino na tehnološko predpisano raven. Med ogrevanjem se dodane legure raztalijo, s pomočjo premešavanja pa se talina tudi homogenizira. Vzamemo probo in izmerimo temperaturo. Če je potrebno, dodamo legure v mejo predpisa ter ogrejemo talino na temperaturo za vakuumiranje. Za določitev časa degazacije izmerimo vsebnost vodika z aparatom Hydris.

Danes je izvedba ponovčnih peči zvečine z ločenima postajama, torej LF- in VD/VOD-postajo. Takšna kombinacija je cenejša in bolj praktična. Osnovna funkcija LF-naprave je ogrevanje taline za omogočanje poteka metalurških tehnoloških postopkov na VD/VOD-postaji in optimiranje temperature litja. Moči transformatorjev na LF-postajah nam omogočajo ogrevanje taline do 5 °C/min., natančnost želene temperature pa lahko dosegamo do ±4 °C.

Po doseganju zelenih parametrov na LF-postaji ponev v komori z vozom prepeljemo na drugo postajo – VD/VOD in jo pokrijemo.

Pri VD-postopku vklopimo parne ejektorje za dosego minimalnega podtlaka v komori – pod 1 torr. Ta vakuum držimo predpisan čas za odpravo vodika, ves čas pa se talina še preprihava z inertnim plinom (argonom ali dušikom). Pred vakuumiranjem mora biti kemijska sestava že v predpisanih mejah. Po degazaciji sledita jemanje probe in kontrola temperature. Če je sestava v predpisanih mejah, se dodata le aluminij ter CaSi žica in proces je končan – talina je pripravljena za litje. Če pa je treba talino še ogreti na temperaturo litja, voz zapeljemo nazaj na LF-postajo, da izvedemo korekcijo temperature.

Shematski prikaz postavitve nove opreme

Pri VOD-postopku pa se talina po prebodu prenese na postajo za odstranitev žlindre in nato v komoro na vozu. Dodamo apno, priklopimo argonsko mešanje ter začnemo z vakuumiranjem in pihanjem kisika za razogljčenje taline. Med procesom temperatura taline narašča. Spremljamo nivo vakuumu ter temperaturo dimnih plinov in njihovo sestavo – razmerje CO/CO₂. Ko je razogljčenje končano, temperatura dimnih plinov ne raste več, vakuum se zniža pod 1 torr. Sledi sekundarno razogljčenje – odprava ogljika s preostalim kisikom v talini. Nato dodamo apno in dodatke za redukcijo žlindre – Al in FeSi in talino ob vakuumu mešamo z argonom. Vzamemo probo in izmerimo temperaturo. Na podlagi rezultatov izvedemo z dodajanjem hladilnega vložka ter ferozlitin korekcijo sestave taline v mejo analiznega predpisa. Po potrebi vzamemo ponovno probo in dodamo Al oziroma streljamo žico s CaSi, FeTi ali drugimi elementi. Obdelava taline je končana in ponev prenesemo na litje.

Če povzamem, bosta na VD/VOD-postaji potekali dve glavni tehnološki fazi, in sicer:

- vakuumska degazacija, ki je namenjena razplinjenju, razžveplanju in homogenizaciji taline, ter

- vakuumsko oksidacijsko razogljčenje. Ta tehnologija je predvidena za izdelavo jekel z zelo nizko vsebnostjo ogljika ter visokim odstotkom Cr in Ni – nerjavna jekla.

S postavitvijo LF-VD/VOD-naprave (VPP 2) si bomo zagotovili vstop na trg nerjavnih jekel, ki postajajo vse bolj popularna tudi na področjih, kjer so se do sedaj uporabljala navadna, malolegirana jekla. Zlasti opazno je naraščanje uporabe nerjavnih jekel na področju konstrukcij naprav za potrebe petrokeimije in energetike, pri gradnji naprav za ekološke namene ter v gradbeništvu.

Kombinacija VOD- in EPŽ-naprave ustvarja svetovni trg v velikosti 290.000 ton na leto. S postavitvijo VPP2 pa bomo bistveno razširili našo ponudbo z novimi izdelki, ki prinašajo višjo dodano vrednost.

Z naložbo v EPŽ 3 smo ujeli korak s konkurenco na področju izdelave jekel s posebnim poudarkom na čistosti jekel (super čista jekla) in s tem pridobili nov potencial na trgu jekel, pridobljenih po postopku EAF + LF + VD + ESR (elektroobločna peč + ponovčna peč + vakuumska degazacija + elektropretaljevanje pod žlindro). ●

besedilo Vesna Pevec Matijević, prodajna menedžerka, Metal Ravne

foto Arhiv Metala Ravne

NOVIM IZZIVOM NAPROTI

Stanko Triglav je že več kot trideset let povezan z Metalom Ravne. Kar 15 let je opravljal funkcijo direktorja Prodaje, februarja letos pa je sprejel nov izziv na svoji poklicni poti in postal direktor razvoja trženja na zahtevnih trgih.

S 15. februarjem ste v Metalu Ravne prevzeli funkcijo direktorja razvoja trženja na zahtevnih trgih. Kakšna je bila vaša poklicna pot?

Svojo poklicno pot sem začel po končanem študiju in odsluženem vojaškem roku leta 1981 v takratni Železarni Ravne kot obratni inženir. Po enem letu službovanja sem bil imenovan na delovno mesto vodje težke proge v Valjarni, to delo sem opravljal dobrih pet let, nato pa sem bil postavljen za vodjo pospeševanja proizvodnje v Valjarni. Leta 1990 sem postal direktor Valjarne.

Devetdeseta leta prejšnjega stoletja so bila zaznamovana z velikimi političnimi in ekonomskimi pretresi ter s spremembami v takratni skupni državi Jugoslaviji, ki je bila do tedaj naš večinski trg. Z razpadom države je ta trg prenehal obstajati.

Čez noč je bilo treba korenito spremeniti našo strategijo in se preusmeriti na zunanje trge, predvsem na trg Nemčije in ostalih držav zahodne Evrope, ki je bil veliko zahtevnejši. Takrat sem se tudi sam aktivno vključil v procese trženja in tržno realnost.

Z našimi komercialisti sem potoval in jim pomagal prepričevati kupce, da je naše jeklo kakovostno, da imamo za sabo bogato tradicijo in veliko izkušenj. Z vztrajnim in dobrim delom, predvsem pa zaradi visoke kakovosti našega jekla, ki je bilo že takrat primerljivo z najmočnejšimi konkurenti na trgu, nam je to tudi zelo dobro uspelo. Spoznal sem, kako pomembno je, da s kupci vzpostaviš tesen odnos, ki vodi v trdno medsebojno zaupanje, s tem pa tudi v večjo rast naročil za nas. To spoznanje me je pri mojem nadaljnjem delu vodilo kot nekakšna rdeča nit.

V začetku leta 1994 sem bil premeščen v Trženje Metala Ravne, kjer sem na začetku delal kot produktni menedžer, leta 1996 pa sem prevzel vodenje Prodaje Metala Ravne, najprej kot vodja Prodaje, od leta 1998 dalje pa kot direktor Prodaje.

Z zagnanim delom celotne prodajne ekipe nam je uspelo nenehno širiti trge in pridobivati nove kupce. To delo mi je bilo ves čas velik izziv, saj je zahtevalo nenehne aktivnosti z že znanimi in tudi s potencialnimi kupci. Veliko sem potoval in spoznal mnogo ljudi, ki sem jim s ponosom predstavljal naše kakovostne izdelke in podjetje, kjer le-ti nastajajo. Delo direktorja Prodaje Metala Ravne sem vedno opravljal z velikim veseljem in zanosom. To pa je bilo še toliko lažje, ker sem imel ob sebi odlično prodajno ekipo, ki se je, enako kot jaz, čutila pripadna Metalu Ravne in njegovim ciljem.

Danes je Metal Ravne s svojim jeklom prisoten v že preko petdesetih državah sveta. Naredili smo velik korak naprej in na to smo lahko vsi v Metalu Ravne ponosni.

Prava strategija prodaje in učinkovit razvoj trženja sta zelo pomembna za nadaljnji razvoj Metala Ravne. Glede na dolgotrajne izkušnje kot direktor prodaje boste lahko pomagali pri pravih odločitvah. Kje vidite naše dodatne tržne priložnosti? Že dosedanja strategija je temeljila na razpršitvi Metalovih proizvodov na čim večje število trgov in kupcev. S tem preprečimo preveliko odvisnost od posameznega trga in nihanja le-tega. To sicer res zahteva intenzivnejše delo v prodajnem, razvojnem in proizvodnem procesu, ampak menim, da je globalna tržna

usmeritev Metala Ravne pravilna in na daljši rok zagotavlja večjo varnost.

Z ozirom na vedno bolj agresivno ponudbo standardnih kvaliteten jekel – predvsem proizvajalcev z vzhoda in v zadnjem času tudi nekaterih evropskih – je treba dodatne tržne priložnosti iskati v nižnih proizvodih. Lani smo zaključili velikanski investicijski cikel, ki ga moramo sedaj tudi unovčiti. V največji meri moramo izkoristiti tehnološke danosti, ki nam jih te naložbe omogočajo, in iskati nove razvojne možnosti.

Pri svojem delu si bom tudi v prihodnje prizadeval prepoznati in izkoriščati naše tržne prednosti. Prav tako kot v širino bo treba trg obdelovati tudi v globino. Večanje deleža izdelkov z višjo dodano vrednostjo, z večjim deležem lastnega razvojnega znanja, zagotavlja varnejšo prihodnost podjetju in vsem zaposlenim. Prepričan sem, da smo dovolj sposobni, da bomo lahko zagotovili tržno konkurenčnost naših izdelkov v celoti, vključno s poprodajnim servisom.

Za prihodnost Metala Ravne je zelo pomembno sodelovanje razvojnega in prodajnega oddelka. Kako bomo to udeležili?

Prav pri posebnih proizvodih, namenjenih nišnim trgov in kupcem, je sodelovanje med prodajo in razvojem tako zelo pomembno, saj gre tu za sposobnost razviti in ponuditi kupcu izdelek po njegovi želji in potrebi. To počnejo tudi naši najmočnejši konkurenti, ki z na novo razvitimi oziroma modificiranimi vrstami poznanih jekel, izdelanih po novih postopkih na najsodobnejših napravah, postavljajo tehnološko visoko zahtevne standarde, ti pa so na trgu izločevalno sito za razvojno slabše proizvajalce.

V Metalu Ravne smo začeli projekt, ki zajema marketing, razvoj in trženje vrhunskih orodnih jekel za delo v toplem z lastno blagovno znamko. Gre za skupino jekel pod imenom RAVNEX, namenjenih izdelavi najzahtevnejših orodij za tlačno litje, ekstruzijo, utopno kovanje ... S temi kakovostnimi jekli želimo poseči v tržni segment, ki ga sedaj obvladujejo tehnološko najmočnejši evropski proizvajalci orodnih jekel za delo v toplem. Imamo znanje, orodje in izkušene ljudi. Zato se ne bojim, da ne bi zmogli doseči naših dobro zastavljenih ciljev.

Tržne razmere v zadnjih treh letih so zelo nestanovitne. Kaj se bo zgodilo v prihodnje? Se lahko še sploh veselimo kakšne večje gospodarske rasti?

Delno sem na to vprašanje že odgovoril. Naj dodam še to, da so posledica velikega naložbenega cikla v jeklarske zmogljivosti od leta 2000 naprej v Aziji, predvsem na Kitajskem, prekomerne proizvodne kapacitete – v primerjavi s porabo. Velike neto uvoznice jekla so čez noč postale neto izvoznice, ki z velikimi količinami presežno proizvedenega in cenovno ugodnega jekla preplavljajo globalni trg.

Kaj se bo zgodilo v prihodnje, kakšne bodo tržne razmere, ne more nihče zanesljivo napovedati. V Aziji se nadaljuje rast, vendar z znižano hitrostjo. ZDA počasi, toda stabilno rastejo, najslabša pa je slika v EU, kjer je napovedana najnižja gospodarska rast.

Na podlagi napovedi cenovno ugodnejše energije v ZDA se tam obeta nov investicijski cikel v jeklarsko industrijo, kar bo dodatno premešalo karte na jeklarskem trgu.

Vedno bolj pomembna postaja sposobnost hitrega prilagajanja potrebam trga. Upočasnjena gospodarska rast bo ob prekomernih proizvodnih zmogljivostih nudila več priložnosti razvojno močnim in tržno konkurenčnim podjetjem. Smo pa v Metalu Ravne v preteklosti že večkrat dokazali, da se znamo hitro in odločno prilagajati spremembam na trgu in tako nameravamo tudi nadaljevati.

Kakšni so letošnji cilji pri razvoju trženja na zahtevnih trgih?

Teh je seveda več, če pa navedem le najpomembnejše, so to intenziviranje trženja vrhunskih kvaliteten Metalovega jekla pod lastno blagovno znamko, povečanje deleža prodaje mehansko obdelanih odkovkov in vsekakor tudi dejavnosti za prodor na ruski in kitajski trg.

S prevzemom nove funkcije se boste bolj posvečali iskanju Metalovih tržnih priložnosti tam, kjer jih še nismo izkoristili, in ne boste več vpeti v vsakdanjo dnevno problematiko, seveda pa nam boste vsem z dolgoletnimi prodajnimi izkušnjami uspešno pomagali. Verjetno se bodo zmanjšali pritiski in vsakdanji stres. Kako pa se razbremenite po napornem delovniku?

Zvečer, ko je delovnega dne konec, se rad sprehodim in uredim misli. Družbo mi dela naš kuža, ki poskrbi za kar se da redne sprehode. Poleti pa ob koncih tedna rad kolesarim; Korošci imamo to srečo, da živimo v prečudovitem okolju. Pozimi smučam ali preživljam čas v prijetni družbi s prijatelji, z ženo pa se zelo rada odpraviva na krajši oddih na Primorsko.

Ko preživiš toliko let z vsakodnevnimi težavami in s konstantnim iskanjem rešitev, tega ni mogoče kar čez noč izklopiti, tudi če bi si še tako želel. Vsakodnevna problematika in njeno reševanje sta mozaik, ki sestavlja sliko podjetja in brez poznavanja le-te človek nima prave orientacije glede sposobnosti podjetja za spopad s trgov. Metal Ravne je zdravo, razvojno močno podjetje, ki se je sposobno odzivati in izkoriščati vedno nove tržne priložnosti, zato me veseli, da sem skupaj s kolegi del tega ustvarjalnega procesa.

Če ne bi opravljali dela, ki ga opravljate, kaj drugega bi si izbrali v življenju?

Vprašanje je na prvi pogled preprosto, je pa nanj zelo težko odgovoriti. Svoje delo z veseljem opravljam in o kaki drugi usmeritvi v resnici nisem nikoli razmišljal. Lahko pa glede na dolgoletne lepe in pozitivne izkušnje rečem, da bi si ponovno želel opravljati podobno dinamično delo. S poklicno potjo, ki sem si jo izbral, sem zadovoljen in mi pomeni uresničitev mojih poklicnih želja. Verjetno bi še enkrat izbral isto pot.

Ob koncu bi se rad zahvalil svojim prodajnim kolegom, ker smo do sedaj lahko vedno delali skupaj v dobro Metala Ravne in iskali boljše jutri za vse nas. Prepričan sem, da bomo enako dobro, če ne še bolje, sodelovali tudi v prihodnje.

Najlepša hvala za zanimiv pogovor in še veliko uspeha želim. ●

POROČAMO

besedilo Dušana Šegatin, pomočnica uprave za ekonomiko, SIJ – Slovenska industrija jekla

ULITO V ŠTEVILKE JUNIJA 2013

Proizvodnja gotovih proizvodov v t

DRUŽBA	jan.–jun. 2012	ocena jan.–jun. 2013	indeks
* ACRONI	175.699	138.213	79
METAL RAVNE	40.826	37.660	92
NOŽI RAVNE	781	695	89
ELEKTRODE JESENICE	5.382	4.547	84
SUZ	2.190	2.234	102
SKUPAJ	224.877	183.348	82

Prodaja gotovih proizvodov v t

DRUŽBA	jan.–jun. 2012	ocena jan.–jun. 2013	indeks
* ACRONI	178.408	141.763	79
METAL RAVNE	41.447	37.623	91
NOŽI RAVNE	875	852	97
ELEKTRODE JESENICE	5.604	4.903	87
SUZ	3.045	3.019	99
ODPAD PIVKA	121.867	127.742	105
DANKOR OSIJEK	16.042	14.193	88
RAVNE STEEL CENTER	4.497	5.156	127
NIRO WENDEN	2.308	2.322	101
** GRIFFON & ROMANO GROUP	5.436	10.186	187
SKUPAJ	379.529	347.759	92

Število zaposlenih

DRUŽBE SKUPINE SIJ	jan.–jun. 2012	ocena jan.–jun. 2013	indeks
Zadnji dan v mesecu	3.267	3.194	98
Kumulativno povprečje	3.273	3.094	95

Prodaja gotovih proizvodov v EUR

DRUŽBA	jan.–jun. 2012	ocen jan.–jun. 2013	indeks
* ACRONI	246.630.399	199.421.140	81
METAL RAVNE	91.026.303	79.381.245	87
NOŽI RAVNE	8.786.093	8.989.907	102
ELEKTRODE JESENICE	9.482.673	8.512.850	90
SUZ	3.754.075	3.657.036	97
ZIP CENTER	1.322.996	1.379.606	104
SKUPAJ	361.002.539	301.341.784	83
ODPAD PIVKA	42.744.606	40.199.123	94
DANKOR OSIJEK	4.818.735	3.931.327	82
**** METAL EKO SISTEM	-	5.474.158	-
RAVNE STEEL CENTER	9.832.586	10.438.461	106
NIRO WENDEN	11.377.099	10.260.659	90
SIDERTOCE	7.366.375	7.119.349	97
** GRIFFON & ROMANO GROUP	19.587.523	23.627.463	121
SIJ SLOVENSKA OBDELAVA JEKLA	456.250	547.500	120
KOPO INTERNATIONAL	22.361.137	20.304.341	91
ACRONI ITALIA	2.476.242	36.710	1
*** ACRONI DEUTSCHLAND	256.000	-	-
SIJ, D. D.	4.633.253	3.882.716	84
SERPA	3.697.392	3.651.866	99
ŽELEZARNA JESENICE	5.440	188	3
ŽIČNA CELJE	1.394	1.731	124
SKUPAJ OSTALE DRUŽBE	129.614.032	129.475.592	100
** SKUPAJ VSE DRUŽBE	490.616.571	430.817.376	88

* proizvodnja in prodaja sta bili januarja nižji zaradi zaključevanja investicije v novo valjarsko ogrodje

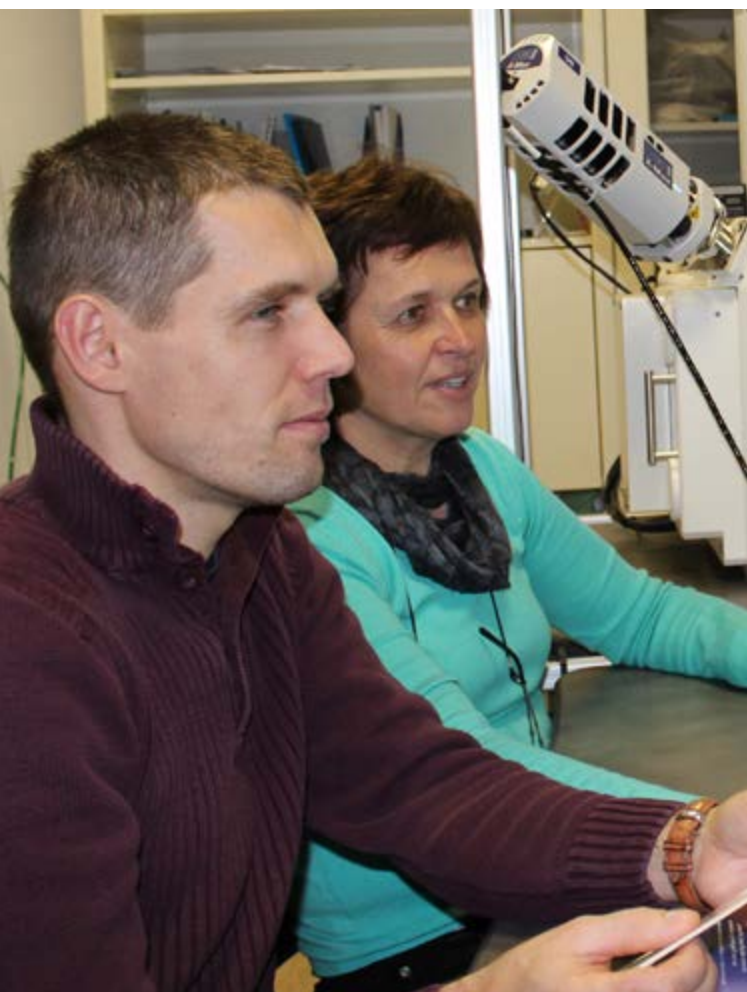
** nekonsolidiran podatek

*** družba je od 1. 1. 2013 v likvidaciji

**** družba je postala del skupine SIJ 28. 8. 2012

Z ZNANJEM IN INOVATIVNIM PRISTOPOM DO ZLATEGA RAZVOJNEGA PROJEKTA

Razvili smo specialno korozijsko odporno avstenitno nerjavno jeklo višjega debelinskega razreda za povečanje okoljevarstvene stabilnosti. Razvojni projekt je temeljil na usvojitvi tehnološkega postopka izdelave plošč večjih debelin (do 80 mm) vrste jekla W.Nr.1.4550. Dosedanja tehnološka pot nam je omogočala kakovostno izdelavo plošč do debeline 30 mm, plošč večjih debelin pa z obstoječo kemično sestavo ter opredeljeno tehnološko potjo ni bilo mogoče kakovostno izdelati. Izzivi so bili vezani na opredelitev ustreznih procesnih parametrov nove tehnološke poti. Potrebna je bila sprememba kemične sestave v okviru vrednosti, ki jih predpisuje standard, ter posledično kovinskega vložka. Z ustreznimi spremembami smo uspeli zagotoviti stabilno in kakovostno izdelavo plošč debelin do 80 mm.

Pri razvoju avstenitnega nerjavnega jekla W.Nr.1.4550 (AISI 347 in AISI 347H) debelinskega razreda med 30 in 80 mm so bili pomembni posebni tehnološki pogoji izdelave ob sočasni kombinacijsko zahtevni kemični sestavi. V svojem rednem proizvodnem programu ga ne izdeluje nihče od svetovno priznanih proizvajalcev jekla.

Naša naloga in cilj sta bila izdelati jeklene plošče v debelinskem razredu od 30 do 80 mm, ki so po kakovostni plati stabilne, njihova izdelava pa je redno ponovljiva.

Tako izdelava kot tudi predelava jekla v tem debelinskem razredu zahtevata časovne omejitve, prav tako pa tudi specifične modifikacije procesov in kemične sestave.

Jeklarna podjetja Acroni je po svoji strukturi dovolj majhna, a obenem fleksibilna, da lahko posega na področja izdelave nišnih, visokokakovostnih in specialnih jekel prav po postopku kontinuiranega litja in vročega valjanja brez vmesnega prekovanja. Seveda so to jekla z visoko dodano vrednostjo, ki za seboj skrivajo zahtevne tehnološke procese, predvsem pa akumulirano znanje in izkušnje.

Za izpeljavo razvojnega projekta je bil oblikovan strokovni tim sodelavcev iz Razvojnega centra Jesenice in Acronija. Na podlagi analiziranega stanja je bil pripravljen dolgoročni akcijski načrt, ki se mu je med razvojem premočrtno sledilo. Sodelovala je tudi Naravoslovnotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

▲ Vodja projekta dr. Boštjan Bradašnja in dva od sodelavcev pri projektu: mag. Erika Bricelj in Stane Jakelj

▲ Izdelava in predelava specialnega korozijsko odpornega avstenitnega nerjavnega jekla

V razvoj in analize je bila vključena vrsta najsodobnejših razvojnih naprav, ki smo jih lahko, v sinergiji vseh vključujočih se akterjev, dobro izkoristili in uspešno uporabili.

Inovacija je za našo jeklarsko industrijo zelo pomembna, še posebno pa za podjetje Acroni in Razvojni center Jesenice. Tako se zelo uspešno umeščamo na globalni zemljevid proizvajalcev in razvodnikov jekla, ki so sposobni izdelovati in načrtovati najzahtevnejše nišne proizvode z visoko dodano vrednostjo. S svojim znanjem in inovativnimi rešitvami smo vsekakor konkurenca velikim evropskim razvojnim centrom.

Novi material iz Acronija, izdelan ob pomoči razvojnega potenciala Razvojnega centra Jesenice, Oddelka za materiale in tehnologije, je zelo pomemben proizvod za nemoteno in brezhibno delovanje industrijskih naprav, s poudarkom na daljši življenjski dobi in okoljevarstveno varnih procesih.

Jeklo se uporablja na področju:

- ▶ letalske industrije

- ▶ za opremo, ki se uporablja pri visokotemperaturnih kemičnih procesih
- ▶ naftne industrije (predvsem pri refinacijskih procesih)
- ▶ zahtevnih industrijskih aplikacij (predvsem za cevovode)

Jeklo je z vidika uporabe s primerljivimi vrstami bistveno boljše, saj ga za iste namene količinsko potrebujemo manj. Obenem pa z njim dosegamo enako oziroma boljšo zaščito kot z materiali nižjega kakovostnega razreda.

Njegova življenjska doba je ob predpostavki rednega in ustreznega vzdrževanja neomejena.

Uspešen razvoj novega zahtevnega materiala in njegova umešitev v redni tehnološki proces prav gotovo zelo dobro vplivata na zaposlene. V prvi vrsti na celotno ekipo, ki je bdela nad projektom, proizvodnjo in podjetje v celoti. Umeščanje jekel z visoko dodano vrednostjo v redni proizvodni program prinaša dodano vrednost tudi vsem nam zaposlenim in dolgoročno trajnostno uspešen razvoj ter obstoj. ●

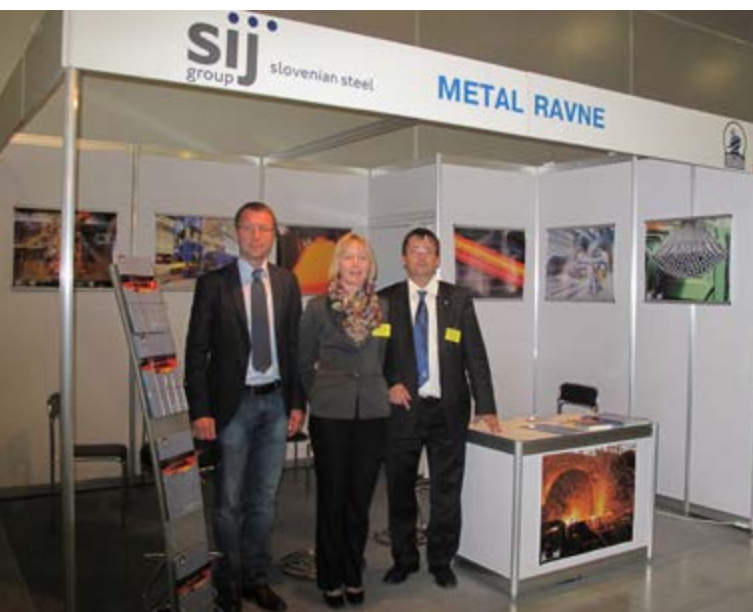
besedilo Olga Močilnik, prodajna menedžerka, Metal Ravne

foto Olga Močilnik, Metal Ravne

PRVIČ NA SEJMU ROSMOULD V MOSKVI

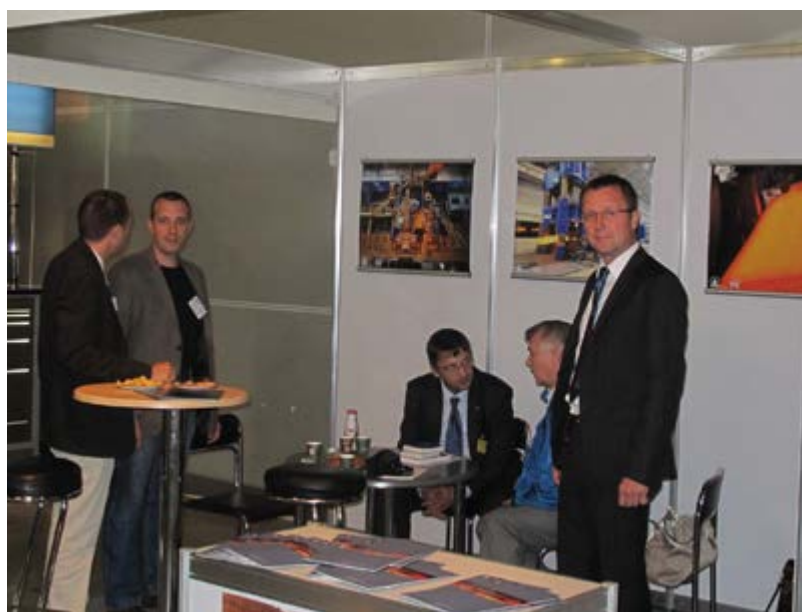
Rosmould 2013, 8. Mednarodni orodjarski sejem
Lokacija in čas: razstavišče Crocus Expo Moskva, Rusija,
od 18. do 20. junija 2013, paviljon 2, razstavni prostor B10

- Da sejem bil je živ, smo poskrbeli (od leve proti desni):
Milan Gradišnik – direktor Prodaje, Olga Močilnik – prodajna menedžerka in Andrej Vrečič – produktni menedžer.

Sejem Rosmould v Moskvi, ki poteka že osmo leto zapored, je največji sejem na ruskem trgu, z 250 razstavljalci in več kot 6.000 obiskovalci. Financirata ga ruska zbornica za industrijo in trgovino ter zveza ruskih avtomobilskih proizvajalcev. Od leta 2007 dalje je Rosmould partner nemškega največjega organizatorja sejmov za orodjarsko industrijo – Euromold. Namenjen je orodjarski industriji in ponuja obiskovalcem vpogled v najnovejši razvoj ruskih in tujih podjetij iz 25 različnih držav na naslednjih področjih:

- oblikovanje
- proizvodnja
- uporaba orodij
- storitve
- periferne naprave
- robotsko oblikovanje
- avtomatizacija in sistemi za nadzor kakovosti

- Številne obiskovalce smo seznanili z raznoliko ponudbo in izjemno kakovostjo orodnih jekel Metala Ravne.

Sejem skrajšuje pot med razvojem, dobavitelji jekel, izdelavo orodij in kupci orodij. Metal Ravne je kot samostojen razstavljalcev na tem sejmu aktivno razstavljal prvič, tokrat v sestavi: Milan Gradišnik – direktor Prodaje, Andrej Vrečič – produktni menedžer in Olga Močilnik – prodajna menedžerka.

Predstavili smo se s svojim programom jekel za delo v toplem in jekel za plastiko za orodjarsko industrijo. Na razstavnem prostoru smo se srečali z dosedanjimi poslovnimi partnerji in novimi potencialnimi kupci. Opažamo, da tudi ruski potencialni kupci želijo kupovati material direktno iz skladišč s takojšnjo dostavo že ocarinjenega blaga, in sicer v manjših količinah. Na sejmu je bilo le nekaj naših konkurentov. Ponudba jekel na ruskem trgu je velika, radi pa bi si tudi z naše strani odrezali manjši kos z direktnimi dobavami na tem trgu, kar je za nas velik izziv za naprej.

Da bi se temu cilju čim bolj približali, smo za sejem pripravili tudi naš prvi katalog v ruskem jeziku, ki je zelo hitro pošel. ●

besedilo Monika Štojs, direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir Platts, SBB Insight, Issue 182, julij 2013

NERJAVNO JEKLO ČAKA NA SVOJ NEKDANJI SIJAJ

Cene nerjavnih jekel odražajo ključne značilnosti ponudbe, povpraševanja in stroškov surovin, vendar se v tem trenutku nobeden od teh dejavnikov ne giblje v smeri, ki bi lahko pomembno izboljšala prognoze za to industrijo.

Nerjavno jeklo je lahko na vrhu vrednostne verige jekel, vendar to ne jamči profitabilnih cen, česar se v teh gospodarskih razmerah zavedajo številni proizvajalci. Čeprav ima ta izdelek relativno visoko ceno, pa še vedno sodi med osnovne proizvode (»commodity«), kar seveda vpliva na to, da je njegova cena občutljiva na ponudbo in povpraševanje.

Povpraševanje po osnovnih nerjavnih jeklih je odvisno od zaupanja potrošnikov, industrijske proizvodnje, mednarodne menjave in cen, ki so vsi, tako kot končna cena, zunaj nadzora proizvajalcev.

Svetovna proizvodnja nerjavnega jekla je lani dosegla rekordno višino, in sicer 35,4 milijona ton, kar je več kot petodstotna rast glede na leto prej. Na prvi pogled je to »zdrava številka«, sploh ker gre za 25-odstotno rast v zadnjih petih letih. Toda, če izločimo kitajsko proizvodnjo, vidimo pravo sliko, in to je, da več ključnih trgov doživlja krčenje. Proizvodnja v ostalih glavnih regijah je lani upadla; v vsaki od njih je bila proizvodnja v letu 2012 manjša kot pred petimi leti (2007).

Evropska nerjavna industrija ne dosega petodstotne rasti že več kot 10 let. Takrat je bila zelo vpliven igravec s 40-odstotnim tržnim deležem v svetovni proizvodnji, v primerjavi z današnjim 20-odstotnim.

Najpomembnejši svetovni proizvajalec danes je Kitajska. Proizvodnja tam se je v zadnjih petih letih več kot podvojila in dosegla preko 16 milijonov ton v letu 2012. Azijska proizvodnja danes obsega 70 odstotkov svetovne proizvodnje nerjavnih jekel.

Lansko svetovno povpraševanje po nerjavnih jeklih je ocenjeno na 30,5 milijona ton. Vendar je treba poudariti še to, da v zadnjih 20 letih rast povpraševanja prihaja predvsem iz dežel BRIC, ki danes tvorijo 50 odstotkov svetovnega povpraševanja. Največja (75 odstotkov) je poraba ploščatih proizvodov, delež povpraševanja po dolgem programu pa je 25-odstoten.

Glede na to, kar se je dogajalo v zadnjih mesecih, tudi letos ne moremo pričakovati opaznega preobrata. Svetovna proizvodnja je v prvem četrtletju sicer narasla za 6 odstotkov, vendar je bila to spet posledica kitajskega 18-odstotnega skoka. V preostali Aziji je proizvodnja padla za 3,5 odstotka, v

Evropi in Afriki za 2,8 odstotka, v ZDA pa je bila nekoliko pod nivojem prvega četrtletja 2012.

Španski proizvajalec Acerinox ocenjuje, da je poraba ploščate nerjavne pločevine v Evropi v prvih petih mesecih padla za 2,4 odstotka. Močno, preko 5 odstotkov, je poraba padla v Nemčiji, Veliki Britaniji, Franciji in Španiji, medtem ko sta Poljska in Italija zabeležili rahlo rast.

Cene nerjavne pločevine so letos postopno padale, saj se je cena niklja nižala od preko 18.000 USD na manj kot 14.000 USD. Nižje cene surovin so se odražale v padanju doplačil za legure zahodnih proizvajalcev, medtem ko so azijski proizvajalci, ki ne uporabljajo takega načina obračunavanja cen, stalno prilagajali cene navzdol. Bazne cene so prav tako padale, je pa upanje, da so sedaj dosegle dno. V tem mesecu so doplačila dosegla najnižjo vrednost v zadnjih treh letih, bazne cene pa so na štiriletnem minimumu.

Ena glavnih letošnjih sprememb v svetovni nerjavni industriji je bila združitev dveh velikih proizvajalcev: Outokumpu in ThyssenKrupp Inoxum. Zmogljivosti novega združenega podjetja so 4,75 milijona ton, ne upoštevajoč italijanskega proizvajalca AST (Acciai Speciali Terni) s kapaciteto 1,7 milijona ton, ki ga morajo odprodati, kar je bil predpogoj Evropske komisije za potrditev združitve. Outokumpu od združitve pričakuje 200 milijonov evrov letnih sinergijskih prihrankov.

John Rowe, generalni sekretar ISSF, je opozoril, da je neuravnoteženost med ponudbo in povpraševanjem povzročila, da je nerjavna industrija postala nizko profitabilna. Zaradi prekomerne ponudbe nekateri proizvajalci obratujejo v razmerah, ki niso optimalne, drugi pa proizvajajo s polnimi zmogljivostmi in izvažajo presežke. Posledica so lahko trgovinski ukrepi. ISSF pričakuje, da se bo trg v drugi polovici leta 2013 vrnil na običajne ravni porabe in začel obnavljati zaloge. Marcus Moll napoveduje, da naj bi svetovna poraba jekla v letu 2013 zabeležila triodstotno rast, spodbujeno z rastjo porabe v razvijajočih se državah, predvsem na Kitajskem. Tudi v Ameriki naj bi poraba rasla, v Evropi pa se pričakuje triodstotni padec. Evropa naj bi zabeležila dwoodstotno rast v letu 2014. ●

besedilo Monika Štojs, direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir SBB Global Market Outlook, junij 2013

Tržna napoved

- ▶ Glavni vpliv na cene jeklarskih proizvodov ima makroekonomija, in če glavni sektorji, kot so gradbeništvo, proizvodnja in avtomobilska industrija ostanejo šibki, to vpliva tudi na proizvajalce jekla. Na tem področju je nekaj razlogov za optimizem, čeprav se dobri podatki mešajo s slabimi in zato je bolj verjetno, da bo vpliv na porabo jekla opazen šele prihodnje leto.
- ▶ Kitajska rast bruto domačega proizvoda je v drugem četrtletju ponovno dosegla nižjo rast kot v četrtletju prej. To se je zgodilo že drugič zapored. Pričakujejo pa, da bo v tretjem četrtletju ponovno nekoliko višja. ZDA je zabeležila krepitev kazalnikov v gradbeništvu. Evropa pa je ostala šibka. Raven izvoza v Nemčiji je padla najbolj po letu 2009, razlog pa je nižje povpraševanje na Kitajskem. V Nemčiji se je zmanjšala tudi industrijska proizvodnja, in to bolj, kot je bilo napovedano maja.
- ▶ Kaj se bo dogajalo v tretjem četrtletju, ostaja vprašanje. Po vsej verjetnosti so cene že dosegle dno. Kakšni dvigi cen pa bodo doseženi, je odvisno od tega, ali bo povpraševanje dovolj močno.

besedilo Monika Štojs, direktorica marketinga, SIJ – Slovenska industrija jekla
vir World Steel Association, Metalprices, SBB

Glavni poudarki iz sveta jekla

- ▶ Svetovna proizvodnja surovega jekla je junija 2013 znašala 132 milijonov ton, kar je 1,9 odstotka več kot junija 2012.
- ▶ Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti je bila 79,2-odstotna. To je 0,4 odstotne točke manj kot maja 2013 in 1,5 odstotne točke manj kot junija 2012.
- ▶ Kitajska proizvodnja je bila za 4,6 odstotka večja od proizvodnje v juniju 2012, nemška je padla za 2,2 odstotka, italijanska za 10,3 odstotka, francoska pa se je povečala za 2,8 odstotka. Proizvodnja v Turčiji se je povečala za 0,5 odstotka, v ZDA pa je padla za 0,2 odstotka.
- ▶ Cene niklja so junija padale od preko 15.000 USD/t na začetku meseca do pod 14.000 USD/t konec meseca.
- ▶ Cene jeklenega odpadka so v začetku meseca padle za 15 EUR/t, nato pa se je cena ohranila na tej ravni.

besedilo Dušan Novkovič, svetovalec za energetiko, Acroni
foto internet

ELEKTROŠOK MALO POPUŠČA

Do 50-odstotno znižanje prispevka za obnovljive vire energije

Slovenija se je tako kot druge članice EU zavezala, da bo do leta 2020 zagotovila določen odstotek proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov. V ta namen je bila sprejeta določena shema za zagotavljanje sredstev za izgradnjo elektrarn, ki kot vir za proizvodnjo uporabljajo obnovljive vire energije (OVE).

Ker so določene zadeve, milo rečeno, ušle za vajeti, je v zadnjih letih prišlo do nesorazmerja in na določenih segmentih (denimo fotovoltaika) smo cilj, ki smo si ga zastavili do leta 2020, že dosegli. Da bi zagotovili sredstva za že zgrajene elektrarne in tudi nove, za kar bo treba zbrati denar v prihodnjih letih, je vlada v začetku leta povišala prispevke za OVE. Da bi shema, kakršna je, še ostala vzdržna, je bilo treba nenormalno (za več kot 300 odstotkov) povečati prispevek.

To je vplivalo na skupni strošek za električno energijo, ki se je zelo povečal. Predvsem velika, energetska intenzivna ter izvozno usmerjena podjetja kar naenkrat niso bila več konkurenčna podjetjem iz držav z drugačnim sistemom zagotavljanja sredstev in so zato manj oziroma skoraj nič obremenjena s temi prispevki.

Veliki energetske porabniki smo vseskozi opozarjali na to. Skupaj z gospodarsko zbornico in ob posluhu nove vlade nam je v razmeroma kratkem času uspelo zadevo vsaj malo premakniti z mrtve točke.

Že od avgusta oziroma najkasneje septembra dalje, če bi se pri proceduri sprejemanja kaj zataknilo, pričakujemo zniža-

nje tega prispevka med 40 in 50 odstotki. To še vedno pomeni precej višji prispevek, kot smo ga plačevali pred enormnim povečanjem.

Zaposleni v podjetjih nikakor nismo proti obnovljivim virom energije, vendar zagovarjamo uravnoteženo izgradnjo skladno s trenutnimi gospodarskimi razmerami. Poleg tega bi morala biti shema takšna, da ne bi povzročala, da določena podjetja preko noči postanejo nekonkurenčna na zahtevnem evropskem trgu. Od izčrpanih podjetij pač ne moremo pričakovati, da bodo vlekla skupni voz, na katerem sloni vsa ostala nadgradnja.

Opozarjamo namreč, da obstoječa shema zagotavljanja sredstev za obnovljive vire ni ustrezna in bi jo bilo treba čim prej uskladiti in prilagoditi tako, da ne bo direktno zniževala konkurenčnosti izvozno naravnanih podjetij.

Od energetskega zakona (EZ-1), ki je zdaj v proceduri sprejemanja in ki naj bi luč sveta zagledal do konca leta 2013, si veliko obetamo.

Predlagatelji nam namreč zagotavljajo, da bo to solidna podlaga za spremembo marsikakšne uredbe in druge zakonodaje, ki podjetja sedaj nasproti Evropi postavlja v neenakopraven in predvsem nekonkurenčen položaj. Upamo lahko le, da ne bo ostalo samo pri zakonu, za spremembo ostale zakonodaje pa bo zmanjkalo elana in volje. ●

besedilo Jure Vindiš, strokovni delavec VZD, Acroni

foto Inštitut za varovanje zdravja

vir internet

NAGOBČNIK ZA PASJO VROČINO

Vroči dnevi vplivajo na naše počutje, saj lahko visoke temperature privedejo do izčrpanosti, zmedenosti in celo srčnih napadov, zato je dobro vedeti, kako se učinkovito zaščititi.

Visoke temperature najpogosteje prizadenejo zdravstveno ogrožene skupine ljudi, kot so otroci, starejši, kronično bolni, ki se zdravijo z določenimi zdravili, ljudje s čezmerno telesno težo in ljudje, ki opravljajo delo na prostem.

Z upoštevanjem napotkov za ravnanje v času visokih temperatur lahko zmanjšamo tveganja za zdravje, ki jih te prinašajo.

KAKŠNE TEŽAVE POVZROČA VISOKA TEMPERATURA?

Daljše obdobje visokih temperatur lahko povzroči več različnih zdravstvenih težav:

- ▶ kožne izpuščaje
- ▶ utrujenost
- ▶ vročinske krče
- ▶ motnje zavesti
- ▶ vročinsko izčrpanost
- ▶ vročinsko kap

V KATERIH PRIMERIH SMO ŠE POSEBNO IZPOSTAVLJENI NEPRIJETNIM UČINKOM VROČINE?

Nekateri dejavniki pospešujejo nastanek vročinskih stanj:

- ▶ izguba telesne tekočine (dehidracija) zaradi zmanjšane vnosa tekočine ali zaradi bolezni
- ▶ čezmerno uživanje alkohola
- ▶ uporaba nekaterih zdravil
- ▶ akutna obolenja: driska, vročina, infekcije in kožne opekline
- ▶ kronična obolenja: denimo zvišan krvni pritisk in debelost

KAKO LAHKO PREPREČIMO ZDRAVSTVENE TEŽAVE OB VISOKIH TEMPERATURAH?

- ▶ Dnevno spijte vsaj dva litra tekočine (brezalkoholne pijače, najbolje vode), odvisno od stopnje potenja. Stopnjo hidracije najbolje zaznamo z občutkom za žejo in s pogostostjo uriniranja – če gremo redko na vodo, urin pa je temnejši, je to dodaten znak, da je treba zaužiti več tekočine.

- ▶ Ne uživajte pijač, ki vsebujejo kofein, alkohol ali veliko sladkorja – te pijače povečajo odvajanje tekočine iz telesa. Ne uživajte zelo hladnih pijač, ker lahko povzročijo želodčne krče.
- ▶ Soli tekočini ni treba dodajati, razen v skrajnih primerih, kot so delo zunaj, hudi fizični napor in veliko potenja.
- ▶ Prostore zračite zjutraj in zvečer, čez dan pa čim manj. Svetujemo tudi uporabo rolet, ki odbijajo sonce, najboljši način hlajenja so klimatske naprave. Zadržujte se v zaprtih, hlajenih prostorih.
- ▶ Doma se hladite s hladno prho ali hladno kopeljo.
- ▶ Oblačite se v bombažna ali lanena in lahka, ohlapna oblačila. Zaščitite se s sončnimi očali, pokrivalom za glavo ter z zaščitno kremo z zaščitnim faktorjem najmanj 30 (oznaka SPF – UVB-zaščita) ter z ustrezno zaščito pred UVA-žarki.
- ▶ Nikoli ne puščajte nikogar v zaprtem, parkiranem avtomobilu.
- ▶ Zunanje fizične aktivnosti omejite na jutranje in večerne ure.
- ▶ Omejite športno aktivnost. Med fizično aktivnostjo spijte od dva do štiri kozarce hladne, brezalkoholne pijače na uro. Izotonične tekočine nadomeščajo soli in minerale, ki jih izgubljate s potenjem.
- ▶ Nekateri ljudje so zdravstveno bolj ogroženi. Bodite še zlasti pozorni na znake prizadetosti pri dojenčkih in majhnih otrocih, starejših ljudeh ter pri ljudeh s kroničnimi obolenji, predvsem pri srčnih bolnikih in ljudeh s povišanim krvnim pritiskom.
- ▶ Bodite pozorni na kakovost hrane, ki jo uživata. V vročini se hrana hitreje pokvari, zato obstaja večja nevarnost zastrupitve. Hrano shranjujte v hladilniku. Pozorni bodite predvsem na mesne izdelke in izdelke, ki vsebujejo jajca ali mlečne beljakovine. Sadje in zelenjavo dobro umijte.
- ▶ Če se pojavijo znaki vročinskih krčev, vročinske izčrpanosti ali vročinske kapi, pokličite zdravniško pomoč. ●

VARNO DELO BREZ UPORABE MOBILNEGA TELEFONA

Uporaba mobilnih telefonov med delom v proizvodnih prostorih negativno vpliva na varno delo delavcev.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu – ZVZD-1 zavezuje delodajalca z vsemi razpoložljivimi ukrepi zagotoviti, da se tveganja, ki izhajajo z delovnega mesta, odpravijo ali zmanjšajo na najnižjo možno raven. Uporaba mobilnih telefonov v proizvodnji pomeni povečano tveganje za nastanek nezgod na delovnem mestu, ki lahko življenje delavca pa tudi sodelavcev dramatično spremeni.

Obstaja namreč velika verjetnost, da zaposleni ob uporabi mobilnih telefonov v določenih trenutkih preusmerjajo svojo pozornost od varnega dela, kar lahko posledično pripelje do povečane verjetnosti za nastanek nezgod pri delu.

Nevaren vpliv uporabe mobilnega telefona med delom je naslednji:

- ▶ počasnejše zaznavanje in reagiranje na tehnološko signalizacijo ali na nevaren dogodek
- ▶ reakcijski čas se podaljša z 0,3 sekunde na 0,7 sekunde in več

- ▶ zmanjšano zaznavanje okolice in dogajanja v obratu
- ▶ večje tveganje pri odločitvah
- ▶ kompenzacijsko vedenje (zmanjšana natančnost in počasnejše delo)
- ▶ manjša stopnja hitre in učinkovite uporabe varnostnih naprav in priprav

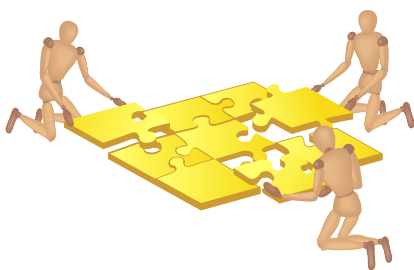
Pri delu v proizvodnji Metala Ravne je zato prepovedana uporaba mobilnih telefonov, še posebno tam, kjer lahko to negativno vpliva na varno delo delavcev – krmiljenje zahtevnih delovnih procesov ter vodenje in upravljanje delovne opreme ali delovnega procesa, kjer bi zaradi pomanjkanja nadzora lahko prišlo do poškodbe ali nevarnega dogodka.

Za varnost zaposlenih in za preprečevanje nezgod pri delu kot posledice uporabe mobilnega telefona bo izvajan poseben nadzor, zoper kršitelje pa bo predlagan disciplinski postopek. ●

JASNOST JE KLJUČ, PRIJAZNOST JE NAČIN

Pogosto slišimo, da so ljudje največje bogastvo podjetja. Ljudje so tisti, po katerih se v konkurenčnem okolju podjetja med seboj najbolj razlikujejo. Motivirati pomeni spodbujati ljudi k določenemu načinu dela z določenimi motivacijskimi dejavniki, da bodo opravili dane naloge dosledno ter učinkovito, in kar je najbolj pomembno, na podlagi lastnega interesa.

Zaposleni z veseljem prihajajo na delo, če so jim delovna opravila izziv in je delo zanimivo. To je običajno osnovna motivacija za zadovoljstvo, pa vendar ni dovolj.

Naslednji pomemben dejavnik zadovoljstva so odnosi med sodelavci. Dobro medsebojno poznavanje in spoštovanje sta naslednja bistvena razloga, zaradi katerih so ljudje pripadniki nekemu podjetju. Plača, ki sicer vpliva na motivacijo zaposlenih, na dolgi rok ne uspe nadomestiti slabih ali neakovostnih odnosov. Če so odnosi slabi, se ljudje prej ali slej odločijo za odhod drugam ali pa delajo le tisto, kar je najbolj nujno. A to le še dodatno zapleta odnose med zaposlenimi in zmanjšuje kakovost do minimuma.

Za odnose znotraj timov so najprej odgovorni vodje. Vodje imajo lahko le takšne podrejene, v smislu kakovostnega opravljanja dela in vedenja do drugih, kot so oni sami. Sitni vodja ima sitne podrejene, jezni vodja jezne podrejene, eksplozivni vodja ...

Zanesljivo je, da je znotraj kolektiva lahko klima prijateljska, spodbudna in spoštljiva, če je takšen najprej vodja. Vrednote vodje in njegovi vzorci vedenja se prenašajo na njegove podrejene. Če želi vodja izboljšati svoj tim, je prvi korak ta, da preveri, kaj lahko on izboljša pri sebi. Vedenjski vzorci, strategije, prepričanja in vrednote vodje so dejavniki, ki vplivajo na to, kako deluje celoten tim.

Vlaganje časa in energije v razvijanje komunikacijskih spretnosti vodij in šefov se krepko obrestuje. Dobri odnosi v vsakem kolektivu so stvar konstantnega negovanja. Vodja lahko odnos do sodelavcev v svojem timu primerja s trato ali zelenico pred hišo. Če želite, da bo trata sveža, negovana, lepa in bogato razraščena, je redno vzdrževanje osnovni pogoj. Če se je boste lotili le pred prazniki ali napovedanimi obiski, je z interventnim zalivanjem ter kriznimi ukrepi ne boste uredili do njene optimalne lepote. Še najmanj uspeha boste dosegli, če ji

MOTIVATORJI		
Uspeh		
Priznanje		
Zanimivo delo		
Odgovornost		
Dodatno usposabljanje		
Osebna rast		
Napredovanje		
TEMELJI ZADOVOLJSTVA		
Urejeno osebno življenje	Status – položaj	
Nadzor nad delom	Odnosi s šefom	Odnosi s sodelavci
Varnost	Delovno okolje	
Politika podjetja	Plača	

boste grozili: "Če ne boš takoj zrastle, te bom preoral." Morda ta izjava deluje smešno. Mogoče res, če se nanaša na travo, ljudem pa dejansko rečeno nekaj podobnega: "Če ne boš (takoj) naredil, kar zahtevam, lahko kar odideš."

Tako kot ne morete naenkrat obuditi v pestro in živahno površino trave na vaši zelenici, tudi svojih sodelavcev ne boste ob nekih nujnih situacijah pripravili do tega, da bi vam zaupali in popolnoma predano sodelovali v nekih aktivnostih ali pri projektih.

Predano sodelovanje vaših sodelavcev z vami je lahko zgolj rezultat minulega dela in vašega iskrenega zanimanja zanje. Z vljudnostjo, prijaznostjo in pozornostjo sodelavcem dokazujete, da vam je mar zanje. In ljudje smo takšni, da smo za te stvari pripravljeni dati od sebe vse, kar zmoremo in premoremo, pri tem pa nas obdajajo občutki zadovoljstva. Takšni večinoma smo. Kar dobivamo, to lahko in tudi radi vračamo.

Obstaja še četrti dejavnik, ki vpliva na motivacijo zaposlenih. To so povratne informacije. Z njimi vodja vrednoti delo sodelavcev. Vodja, ki opazi dobre ali odlične stvari in ki to tudi pove, bo lahko tem istim osebam po potrebi odkrito povedal tudi, kaj lahko šeboljšajo in kje so naredili napake pri svojem delu. Dajati povratne informacije le, ko gre do stvari narobe in ko se zgodijo napake, ni pošteno.

Resnično ni pošteno, da se povratne informacije dobivajo le takrat. Zakaj? Ker zaposleni v tistih trenutkih razmišljajo o tem, da večino časa delajo odlično ali dobro. In ko so deležni le kritike, se v mislih sprašujejo: »Ali sploh opazi, da delamo na meji zmogljivosti? Je sploh opazil, da gre danes za izredno redko izjemo?«

Zrel vodja se zaveda, da so napake del delovnih procesov. Razume, da se kdaj zgodijo in da se iz njih lahko učimo. Zna pa biti tudi dosleden in strog, ko se za neko neželjeno stanje išče odgovornost. Pri tem lahko uporabi tudi sankcije, če gre za napake, ki opravičujejo takšen pristop. Prevzeti odgovor-

nost za nek neugoden rezultat je bolje, kot pa, da bi se naj nekdo zaradi tega počutil krivega.

Velika je razlika, če se išče odgovornost in debatira o njej ali pa, če se išče krivda in debatira o njej. Krivda ničemu ne koristi. Ali pač, krivda ustvarja občutke jeze, užaljenosti, razočaranja ... Zakaj? Zato, ker se krivda nanaša na osebnost. Nasprotno pa se odgovornost nanaša na vedenje. In vedenje je nekaj, kar se lahko spremeni ali izboljša.

Komunikacija v zvezi z odgovornostjo je drugačna kot tista, kjer se ljudje ukvarjamo s krivdo. Pri pogovoru o odgovornosti se ljudje ne počutijo osebno prizadete, zato lahko iskreno komunicirajo, pri tem pa si že takoj prizadevajo, da bi našli neko dobro rešitev. Pri pogovoru o krivdi pa se ljudje ukvarjajo z opravičevanjem. Moder vodja ve, da ko se je nekaj že zgodilo, mu bolj kot opravičila koristijo rešitve.

Kadarkoli se znotraj tima zgodijo napake, je prav, da vodja najprej vpraša samega sebe: "Sem naredil vse, da se to ne bi zgodilo? So podrejeni imeli jasna navodila? So imeli na razpolago potrebne informacije in vire za delo? So poznali merila in kriterije, s katerimi se lahko sproti preverja, če je njihovo delovanje ustrezno?"

Poleg naštetih razlogov se za visoko stopnjo motivacije najde še kakšen. Recimo informacija o možnostih napredovanja in o merilih za to je tudi ena od njih. Zdravo in normalno je, da človek raste in se razvija. Ko pozna postopek napredovanja, je motiviran, da doseže in preseže merila. Če nekdo ne ve, kakšne so njegove možnosti napredovanja, bo odšel, ko se pojavi dovolj velik izziv in priložnost.

Motivacija zaposlenih je v bistveni meri povezana z delovanjem in ravnanjem vodje. Vodji, ki zelo jasno pozna vrednote, poslanstvo in vizijo svojega podjetja, bodo zelo jasni in smiselni tudi cilji. Ko so vodji jasni cilji, lahko na osnovi njih določi procedure in opredeli vloge zaposlenih. Vedenje in odnosi so v takšni pregledni in dobro vodeni ekipi na najvišji možni ravni. ●

KREPITEV SKUPINSKEGA DUHA V NOŽIH RAVNE

Pri lipah nad Šentanelom je bilo v soboto, 6. julija, še posebno veselo, saj je sindikat Nožev Ravne organiziral piknik za vse zaposlene pri tem podjetju.

Piknik se je odvijal v veselem vzdušju. Udeležili sta se ga skoraj dve tretjini zaposlenih.

Za pijačo in jedačo je bilo poskrbljeno. Po okrepitvi smo se zaposleni pomerili v različnih športnih disciplinah. Poleg tradicionalnih iger – odbojke, košarke in malega nogometa – so se odvijala tudi tekmovanja v badmintonu, polaganju rok, skakanju z vrečami in vlečenju vrvi, ki je bilo še posebno zanimivo, saj so tekmovalce ekipe iz proizvodnje, priprave dela in prodaje. Tekmovalce smo gledalci spodbujali z glasnim navijanjem in ploskanjem. Zmagovalce tekmovanj so čakale lepe nagrade in seveda pokali. Ob živi glasbi smo se potem tudi zavrteli.

Piknik je bil priložnost, da se med seboj bolje spoznamo, saj so se v zadnjem času generacije zamenjale in je zlasti v proizvodnji zelo veliko mladih, na novo zaposlenih. Direktor družbe nas je v svojem govoru popeljal skozi zgodovino proizvodnje jekla in industrijskih nožev na Ravnah na Koroškem. Letos smo zaznamovali 40 let od postavitve naše proizvodne hale na današnji lokaciji. Po zanimivih besedah je bilo moč na marsikaterem obrazu opaziti, da so sodelavci ponosni na lastno delo, zgodovino jeklarstva in proizvodnje v naših krajih, predvsem pa pripadnost podjetju in medsebojno povezanost zaposlenih. ●

KADROVSKA GIBANJA V JUNIJU 2013

SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Junija ni bilo kadrovskih sprememb.

Elena Bajc, strokovna sodelavka za področje kadrov, SIJ – Slovenska industrija jekla

ACRONI

Podjetje je zapustil en delavec.

Delavec DAMJAN ZUPAN je 24. junija umrl. Svojem izrekamo iskreno sožalje.

Naši novi sodelavci so postali MATEJ BRADAŠKJA v obratu Vzdrževanje, ANTON JAKŠA v Vroči valjarni in BOŠTJAN ŽGAJNAR v Vroči valjarni.

Jubilanti

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali MITJA POLKA v Jeklarni, MUJO BALIČ v Hladni predelavi in KARMEN VIDMAR v Financah. Čestitamo! Jubilantka s 35-letnim delovnim stažem je postala ZDENKA VRTAČNIK v Financah.

Nejra Rak Benič, strokovna sodelavka za HRM 1, Acroni

METAL RAVNE

Novi sodelavci so postali: MIHA DORNIK, TADEJ ČODERL in MARIJAN ČASL v Valjarskem programu, JERNEJ PRIKERŽNIK, LUKA KRALJ in TONE VEČKO v Kovaškem programu ter MATEJ MELANŠEK v Vzdrževanju.

Jubilanti

30-letni delovni jubilej je dosegel MARKO VAVČE iz Špedicije, 10-letni delovni jubilej pa BORUT KOGELNIK iz Jeklarskega programa. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

SERPA

Nova sodelavka je postala MARIJA GOLOB v Strojni obdelavi.

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadrovska služba, Metal Ravne

ELEKTRODE JESENICE

Jubilanti

Za 30-letni delovni jubilej čestitamo VLASTI STAMCAR iz Oplaščevalnice in DRAGOSLAVU DOBRAVCU z Odpreme.

Rafko Penič, vodja Kadrovske službe, Elektrode Jesenice

NOŽI RAVNE

Naš novi sodelavec je postal JURE OBRETAN v Termični obdelavi. Delovno razmerje je prenehalo enemu sodelavcu.

Jubilanti

Jubilant za 40 let delovne dobe je postal MIHAEL JAMNIK iz Mehanske obdelave. Čestitamo!

Zaključek šolanja

Šolanje sta uspešno zaključila sodelavca iz Mehanske obdelave: DANILO ŠAVC, ki je pridobil naziv inženir strojništva, in JAN KEP, ki je postal inženir mehatronike. Obema čestitamo!

Dragica Pečovnik, kadrovska menedžerka, Noži Ravne

SUZ

Naši novi sodelavci so postali SENIJADA AVDIČ v obratu Hladna predelava, KLAVDIJ PANJTAR v obratu Jeklarna in PETER TONKLI v obratu Jeklovlek.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo DARKU ČEPONU iz obrata Jeklovlek.

Podjetje je zapustil en delavec.

Mag. Tanja Avguštin Čufer, Kadrovska služba, SUZ

ZIP CENTER

Junija je naša nova sodelavka postala ANJA SUŠEL v OE Ekonomika.

Jasna Tošič, poslovna sekretarka, ZIP center ●

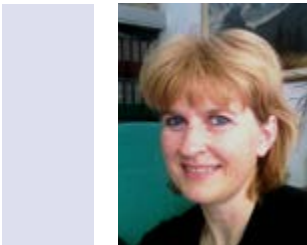

IME, VREDNO ZAUPANJA

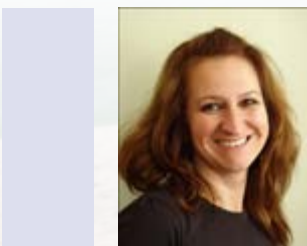
VSAKDO IMA »SVOJO« PLAŽO!

Plaža je peščena površina ob vodi, lahko je obrežna peščena sipina ob rečnih, jezerskih ali morskih bregovih, zaradi peska in razmeroma majhne globine vode najprimernejša za kopanje, navaja Wikipedia, za nekatere pa je najlepša »plaža« kar na domačem vrtu. Kaj pa menite vi? Katera je vaša najljubša in najbolj sproščujoča plaža in zakaj?

MAJA PRESTEREL, PREDSTAVNICA VODSTVA ZA KAKOVOST, ACRONI

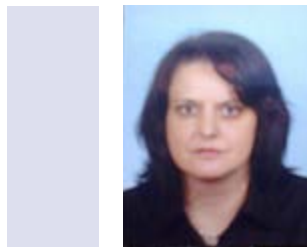
Verjamem v zlato pravilo, da je rajski kotiček tam, kjer si ga ustvariš sam. Ne glede na to, ali se odpravimo na romantično francosko obalo, poležujemo na hrvaškem Zatonu, se sprehodimo do gorskih jezer, pomembno je, da se v družbi najdražjih odmaknemo od hrupa, vrveža ljudi in odklopimo vse skrbi.

ERNA MUSIĆ, KOMERCIALISTKA NABAVE, SUZ

Res ima vsakdo svojo „rajsko plažo“, oziroma kotiček, ki ga ne zamenja za nič

na svetu. Ni potrebno, da grem v kakšno mondeno letovišče, ker – zame je najljubša plaža tam, kjer sem na dopustu. S svojimi najdražjimi si najdem prijeten kotiček in tam se skupaj predajamo poletnim užitek.

MEKSIDA TOPIĆ, ŽIČARKA REZALKA, ELEKTRODE

Že samo ko pomislim na dopust, pomislim na plažo, sonce, morje in seveda lenarjenje. Morje obožujem, saj je občutek svobode v njegovi razsežnosti res neizmeren. Dopust na morju – na peščeni plaži pod senčnikom v ležalniku – je nekaj najlepšega, pa naj bo to slovenska, hrvaška ali katerakoli druga obala. Na žalost pa dopust vedno tako hitro mine.

BLAŽ KRAMER, PROIZVODNJA, NOŽI RAVNE

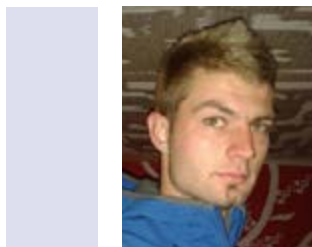
Najlepša plaža zame je Lungomare, ki se nahaja na zahodni obali Istre med Barbarigo in Pulo, kjer imam majhen kotiček za oddih. Tam uživam s svojo boljšo polovico prelepe trenutke v dvoje.

SEBASTJAN MAKUC, VALJAVEC I NA TEŽKI PROGI VALJARSKEGA PROGRAMA, METAL RAVNE

Z družino večino letnih dopustov preživim na plažah Sredozemskega morja. Grški otoki, Tunizija, Egipt in Turčija so naše najbolj priljubljene destinacije. Plaže v teh letoviščih so v večini peščene in mivka-

ste in so zelo primerne za otroke. Ker ne maramo predolgega poležavanja na plaži in smo radi aktivni, se odločamo za razne športne dejavnosti na plaži in na morju. Zelo zadovoljni smo v teh letoviščih tudi s hotelsko all inclusive ponudbo, ki ponuja zelo pestro animacijo za goste, še posebno za otroke. Ob prostih vikendih med letom pa se najraje sproščamo ob slovenskih jezerih in rekah, zlasti še ob reki Kolpi, kjer ob kopanju, peki na žaru in hladnem pivu odklopimo delovne in šolske obveznosti.

NEJC OŠLOVNIK, ČISTILEC METALURŠKIH IZDELKOV I V TEŽKI KOVAČNICI, METAL RAVNE

Moja sanjska plaža, kjer se stikata pesek in morje, je plaža Zrče pri Novalji. Vse, kar mladi iščemo, se lahko najde tam – kilometrske prodnate plaže in sproščujoča atmosfera, ki je ustvarjena za celodnevno

poležavanje ob osvežilni pijači iz bližnjih lokalov. Poleg tega pa so organizirani razni rekreativni in zabavni programi za druženje. Na koncu pa vse skupaj oživijo veseli glasbeni ritmi in zvečer se vsa plaža pretvori v plesni pod. Vse to je sproščujoče in nepozabno doživetje.

IRENA BEZJAK, VODJA PLANA PROIZVODNJE IN LOGISTIKE, SERPA

Pojma najlepša in najbolj sproščujoča plaža se zame izključujeta. Vemo, da so najlepše plaže na Havajih, Floridi ... So zelo obiskane in na pogled fascinantne, a sama se sprostim in postanem to, kar sem, samo v družbi svojih najbližjih, na vikendu, kjer v senci berem knjigo, se do solz nasmejim svojim ali pa zvečer z zaprtimi očmi poslušam žvrgolenje ptic. Vikend res ni tako luksuzen, kot so hoteli ob najlepših plažah,

morda res nima klime in najbolj udobne postelje in morda okolica ni urejena, kot je urejena najlepša plaža na svetu, vendar pa je to naš vikend, kjer sem skrita pred svetom. To je moj kotiček, kjer pozabim na vsakodnevne skrbi in stresne situacije, ki so še kako prisotne v teh časih. Tu se napolnim z energijo, ki me žene dalje.

KRISTIJAN OPREŠNIK, KOMERCIALIST, ZIP CENTER

Najboljša plaža je kjerkoli pod palmo, obogatena z morskim pljuskom. Zelo rad pa se sprostim v dobri družbi, medtem ko se predajamo kulinaričnim podvigom. Danes bomo skuhalo zagorski kotel. ●

besedilo Stane Jakelj, razvojni inženir za nerjavna jekla, Razvojni center Jesenice
foto Stane Jakelj, Razvojni center Jesenice

EUROBASKET 2013 NA JESENICAH

Še malo nas loči od začetka evropskega prvenstva v košarki EuroBasket 2013, ki bo potekalo med 4. in 22. septembrom v izbranih slovenskih mestih.

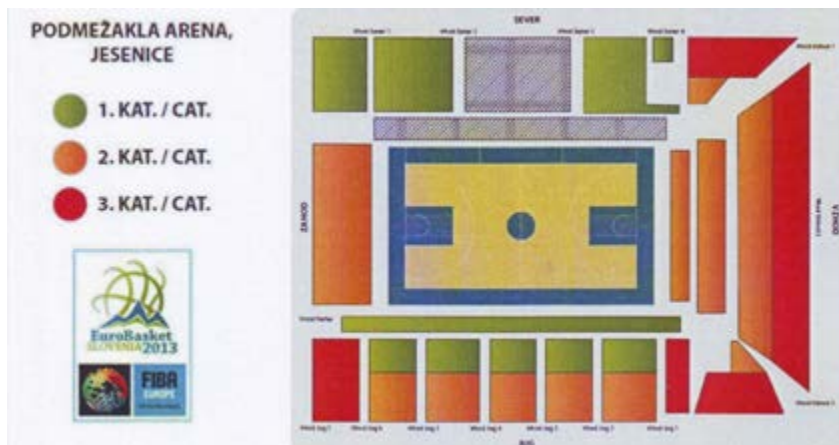
DATUM / URA	14.30	17.45	21.00
4. september	LAT : BIH	MAK : ČG	SRB : LIT
5. september	ČG : LAT	BIH : SRB	LIT : MAK
6. september	ČG : BIH	LAT : LIT	MAK : SRB
8. september	BIH : MAK	SRB : LAT	LIT : ČG
9. september	LAT : MAK	LIT : BIH	ČG : SRB

Na Televiziji Slovenija ste gotovo že opazili enega od kratkih reklamnih napovednikov za spremljanje EuroBasketa 2013 na drugem programu Televizije Slovenija, ki je bil posnet v Jeklarni Acronija. Košarkar Jaka Blažič in direktor Jeklarne Leon Vidic gledalce vabita pred TV-ekrane v času prvenstva. Visoke temperature in tekoče jeklo v ponovci simbolično ponazarjajo neponovljivo vzdušje in vznemirljivo dogajanja na parketih evropskega košarkarskega prvenstva, ki ga bomo gostili tudi na Jesenicah, v na novo preurejeni dvorani Podmežakla, ki bo odslej sprejela do 5.500 obiskovalcev.

Med prvenstvom sta na Jesenicah predvideni tudi dve navijaški središči, in sicer pred športno dvorano Podmežakla in na Stari Savi, kjer bo od 4. do 9. septembra potekal kulturno-zabavni program. Vsem obiskovalcem iz tujine in tudi iz lokalnega okolja bo občina omogočila, da občutijo vzdušje košarkarskih počitnic ter ogled tekem na velikem zaslonu skupaj s pestrim koncertnim glasbenim dogajanjem. Ob tem je pomembno poudariti, da bo

celotni program izveden tudi ob slabem vremenu – v tem primeru bo potekal na pokritem prostoru ob novi tržnici.

Prebivalce Jesenic je v prvo poletno jutro 21. junija pospremil zanimivo okrašen dimnik sredi mesta. Krasi ga namreč gigantski dres slovenske košarkarske reprezentance. Ogromen dres – dolg 15 metrov in širok 9 metrov ter težak približno 60 kilogramov – je takoj postal prava atrakcija za mimoidoče. Na dimnik, 75 metrov visoko, so ga namestili člani jeseniškega planinskega društva, montaža pa je trajala celih 13 ur. Prve svečane razgrnitve velikanskega dresa slovenskih košarkarjev so se udeležili župan Občine Jesenice Tomaž Tom Mencinger z eminentnimi gosti. V sproščeni družbi je predsednik Košarkarske zveze Slovenije Roman Volčič županu Tomažu Tomu Mencingerju simbolično predal reprezentančni dres, ki bo krasil prostore občinske stavbe. Tako je slovenska košarkarska reprezentanca na Jesenicah prisotna na vsakem koraku. ●

besedilo mag. Erika Bricelj, razvojna inženirka za ogljikova jekla, Razvojni center Jesenice, in članica Prostovoljnega gasilskega društva Mojstrana
foto Prostovoljno gasilsko društvo Mojstrana
Vir Zbornik ob 120-letnici gasilstva v Mojstrani

120 LET GASILSTVA V MOJSTRANI

Gasilstvo tudi na Gorenjskem sega že v srednji vek, posebno pa v kraje, kjer se je razvijalo fužinarstvo. Konec devetnajstega stoletja se je gasilstvo začelo razvijati tudi na podeželju. Pogoste požarne katastrofe so spodbudile ustanavljanje prostovoljnih gasilskih društev, takrat imenovanih požarne brambe.

Leta 1847 je bil v Mojstrani velik požar. Na Bregu je pogorelo 14 stanovanjskih stavb z vsemi pripadajočimi gospodarskimi poslopji. Goreti je začelo pri Vapšu. Nekaj let kasneje, leta 1854 pa je bil spet velik požar, tokrat na Dovjem pri Dršlerju, Kamnjeku, Kosmatu in Figovcu. Zato so se Dovžani in Mojstrančani, sicer kar nekaj let za temi tragičnimi dogodki, povezali in leta 1889 ustanovili požarno brambo na Dovjem. Glavni pobudnik in ustanovitelj je bil Franc Lavtižar - Filunov z Dovjega. Ustanovni član pa je bil med drugim tudi Jože Košir - Lipnik iz Mojstrane. 22. marca 1893 je v svoji kajži sklical mojstranske gospodarje z namenom ustanoviti prostovoljno gasilsko četo Mojstrana. Četa je z leti prerasla v društvo, ki je vseskozi nadaljevalo zastavljene cilje s spremljajočimi vzponi in padci.

V zadnjem desetletju se je društvo zelo posodobilo. Zamenjan je bil celoten vozni in strojni park, obnovljeni so bili prostori v domu, na podstrešju pa je bila zgrajena večnamenska dvorana. Veliko sredstev je bilo namenjenih za zaščitno-reševalno opremo.

Pozabili nismo tudi na izobraževanje. Veliko članov si vzame čas za izobraževanje na raznih strokovnih področjih, kar nam pri opravljanju nalog velikokrat koristi.

Naše društvo se lahko pohvali tudi z odličnimi rezultati na tekmovanjih, in to v vseh desetinah. Sodelujemo na raznih društvenih, občinskih in državnih vajah. Udeležujemo se raznih srečanj, pomagamo pri organizaciji prireditev in jih tudi sami pripravljamo.

Prostovoljno gasilsko društvo Mojstrana niso samo operativni gasilci, temveč tudi izjemno dejavni gasilke, veterani in gasilska mladina. Prav vzgoja mladih gasilcev pa je zagotovilo, da bo prostovoljno gasilstvo v Mojstrani enako kakovostno organizirano tudi v prihodnje.

A vse to bi bilo premalo, če vseh gasilcev ne bi odlikovali srčnost, pogum in pripravljenost priskočiti na pomoč vsakokrat, ko so ogrožene materialne dobrine ali celo življenja.

Prav zato se društvo tako dobro razvija in dosega odlične rezultate na vseh področjih. 120 let je dolgo obdobje in trdna popotnica tudi za prihodnost. ●

▲ Listina o častnem članstvu Jožeta Koširja iz leta 1934

▲ Utrinki s parade ob 120-letnici gasilstva v Mojstrani

besedilo Natalija Štular, Slovenski planinski muzej, Mojstrana
 foto Natalija Štular, Slovenski planinski muzej, Mojstrana

POČITNIŠKI PROGRAMI ZA OTROKE V KRAJNSKOGORSKIH MUZEJSKIH HIŠAH

V Gornjesavskem muzeju Jesenice smo tudi letos pripravili pester počitniški program dejavnosti in ustvarjalnih delavnic za otroke. V Liznjekovi hiši v Kranjski Gori otroci v Kekčevih ustvarjalnicah vsak torek dopoldne ustvarjajo pod mentorstvom Mojce Rozman, ki bo svoje ustvarjalnice avgusta preselila v Kajžnkovo hišo v Rateče.

Etnološko obarvane delavnice so namenjene otrokom od šeste- ga leta naprej. Na njih se počitnikarji srečajo z različnimi materiali: lesom, steklom, modelirno maso Das ... Do sedaj so tako poslikali lesene ploščice, s katerih so zadišale prelepe sončnice in zažvrgoleli pisani ptički. Stare veje, zglajene od vode, naplavine in zanimivi kamenčki so se z dodatkom barv spremenili v čudovite domišljajske slike. Obiskale so nas gozdne vile ter drugi gorski in morski motivi, ki so postali izvorni obeski za poletni nakit. Motivi s starih skrinj v hiši pa so bili navdih za poslikavo steklenih vazic. Za to, da so bila počitniška družjenja prijetna in predvsem polna ustvarjalnosti, je poskrbela Mojca, ki zna res prav vse, »kar najde pred sabo«, spremeniti v lep in uporaben izdelek. In Silvo, ki z raznimi zanimivostmi o starem pohištvu in nekdanjem življenju v Liznjekovi hiši gasi otroško radovednost in tudi žejo. Včasih pa iz drvarnice »privleče« lesene skirce in poteši še otroško razposajenost in radoživost.

V Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani pa otroci športne, etnološke in zgodovinske zanimivosti iz planinskega življenja odkrivajo ob sobotnih dopoldnevih. Do sedaj smo obiskali že Pocarjevo domačijo v Radovni, kjer so spoznavali staro kmečko in rokodelsko orodje, pohištvo, igrače in izdelali svojo punčko iz cunj. Na pešpoti do Kovinarske kočice v Krmi so se postavili v vlogo raziskovalcev in skupaj z biologinjo opazovali rastlinstvo in živalstvo ob poti ter v planinski ustvarjalnici izdelali čudovite rastlinske krpanke. Seveda raziskovanje ni »ta pravo«, če nimamo s seboj povečevalnega stekla. Takrat pajki skakači, pisane gosenice in struktura listov postanejo še posebno zanimivi. Prijetno je bilo ustvarjati in malicati v prijaznem vzdušju, ki so ga ustvarili oskrbniki Kovinarske kočice, in se popeljati z domiselnim lesenim letalom in vlakom po tamkajšnji dolini. Najbolj »fajn« pa je to, da so otroci in njihovi starši, ki so šli z nami, odkrili še en prelep košček narave v osrčju našega gorskega sveta. Tudi naša naslednja sobotna srečanja so obarvana planinsko in vabim vse mlade navdušence pa tudi njihove starše in stare starše, da nas obiščete in se skupaj z nami podate še na pohodniški izlet do slapa Peričnik, na plezanje po Orehnkovi in Urbasovi skali ter na zabavne planinske igrarije s srečelovom.

Program dejavnosti s kontaktnimi informacijami je objavljen tudi na spletnih straneh muzeja: [www. planinskimuzej.si](http://www.planinskimuzej.si) in [www. gornjesavskimuzej.si](http://www.gornjesavskimuzej.si).

Preživite kakšen počitniški dan tudi v naši družbi.

PROGRAM:

LIZNJEKOVA HIŠA, KRANJSKA GORA

Delavnice potekajo ob torkih, od 10. do 12. ure, cena je 5 evrov/osebo, primerne so za otroke od 6. leta naprej, mlajši otroci lahko pridejo v spremstvu staršev. Izdelke, narejene v delavnici, otroci odnesejo domov. Dodatne informacije: 08 380 67 32 (Neli) ali 04 588 19 99 (Liznjekova hiša). E-pošta: neli.stular@planinskimuzej.si. Delavnice bo vodila Mojca Rozman.

- ▶ 23. 7. 2013, Poslikava stekleničk z etno motivi
Igrivost barv in vzorčkov bo popestrila stekleničke, v katere bomo dali šopke poljskega cvetja.

- ▶ 30. 7. 2013, Poslikaj svojo majico

S seboj prinesite svojo bombažno majico svetlih barv, ki jo bomo porisali z zanimivimi motivi.

KAJŽNKOVA HIŠA, RATEČE

Delavnice potekajo ob sredah, od 10. do 12. ure, cena je 5 evrov/osebo, primerne so za otroke od 6. leta naprej, mlajši otroci lahko pridejo v spremstvu staršev. Izdelke, narejene v delavnici, otroci odnesejo domov. Dodatne informacije: 08 380 67 32 (Neli) ali 04 587 61 48 (Kajžnkova hiša).

E-pošta: neli.stular@planinskimuzej.si. Delavnice bo vodila Mojca Rozman.

- ▶ 1. 8. 2013, Privlačne vaze z etno pridihom
Igrivost barv in vzorčkov bo popestrila stekleničke, v katere bomo dali šopke poljskega cvetja.

- ▶ 8. 8. 2013, Obešanka – lesena ploščica
Poslikava lesenih ploščic, iz katerih bodo nastale lepe obešanke.

- ▶ 15. 8. 2013, VAŠKI DAN, Vesele pikapolonice, od 15. do 18. ure, brezplačna delavnica

Izdelovanje priponk v obliki pikapolonic iz filca oziroma nesprejene volne.

- ▶ 21. 8. 2013, Okvir za sliko iz naravnega materiala
Iz vej, naplavin, kamenčkov ... bomo izdelali ličen okvir za fotografijo.

- ▶ 28. 8. 2013, Pisani obeski
Izdelovanje obeskov iz mase Das in poslikava.

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ, MOJSTRANA

Delavnice potekajo ob sobotah, primerne so za otroke od 6. leta naprej, mlajši otroci lahko pridejo v spremstvu staršev. Cena posamezne delavnice je 2 evra oziroma 2,50 evra za obisk Pocarjeve hiše. V ceno so vključeni material za izvedbo delavnic, malica in material za delavnice. Izdelke, narejene v delavnici, otroci odnesejo domov. Otroci naj bodo na dan pohoda opremljeni z ustrezno planinsko opremo, zaželeno je tudi, da imajo s seboj na pohodu svojo malico. Dodatne informacije: 08 380 67 32 (Neli). E-pošta: neli.stular@planinskimuzej.si. Delavnice vodi Natalija Štular.

- ▶ 3. 8. 2013, Pehtin klobuk, od 9. do 12. ure
Lahek planinski pohod do Pocarjeve domačije v Radovni, kjer bomo izdelali šopek iz krep papirja in klobuk iz svežega listja. Skuhali bomo tudi osvežilen čaj iz nabranih travniških rastlin. Malica.

- ▶ 10. 8. 2013, Orehnkova skala v Mojstrani, od 8.30 do 12. ure. Primerno za otroke od 3. do 10. leta.

Pohod do bližnje skale, kjer bomo pod budnim očesom GRS Mojstrana in Alpinističnega odseka PD Dovje Mojstrana splezali na Orehnkovo skalo. Malica. Če bo slabo vreme, se dobimo v muzeju: PRISANK, 2547 m (FD Nina film), sprehod po muzejskem grebenu s samovarovalnim kompletom, nevihta v bivaku, življenje alpinistov, Plapolajoče zastave (izdelamo zastavo), družabna igrice – Boj za zastavo.

- ▶ 17. 8. 2013, Veselo po planinsko, od 9. do 12. ure
Zabavne družabne igre (ristanc, helikopter v tarčo, vožnja s skiroji, tekma žabic, začarana palica, mini golf, ...), planinska ustvarjalnica, kuhanje planinske enolončnice v kotlu in barvanje kolajn. Malica.

- ▶ 24. 8. 2013, Urbasova skala na Dovjem, od 8.30 do 12. ure, primerno za otroke od 10. leta naprej.

Pohod do bližnje Urbasove skale na Dovjem, kjer bomo pod budnim očesom GRS Mojstrana in Alpinističnega odseka PD Dovje Mojstrana splezali na Urbasovo skalo. Malica. ●

besedilo Stane Jakelj, razvojni inženir za nerjavna jekla, Razvojni center Jesenice
foto Arhiv Gledališča Toneta Čufarja Jesenice

GUSARSKI SPEKTAKEL NA KOPALIŠČU UKOVA

Gledališče Toneta Čufarja Jesenice je konec junija uprizorilo že 354. premiero. Predstava Otok zakladov ni običajna gledališka predstava, ampak je pravi pustolovski spektakel, ki je ambientalno postavljen na letnem kopališču Ukova. Prizorišče dogajanja je pri bazenu skakalnega stolpa (50 m × 21 m, globine 5 m). Spektakel zaokrožajo atraktivni skoki, bruhanje ognja in rafali smodnika.

Otok zakladov je skupni projekt Zavoda za šport Jesenice in Gledališča Toneta Čufarja Jesenice, s svojim orožjem pa v boj posežejo tudi člani igralske skupine Viteza Gašperja Lambergerja in Kulturno društvo Možnar Koroška Bela, posredno pa tudi sosesčina, bližnji stanovalci, saj dogajanje na odru zelo glasno odmeva po vsej okolici.

Predstava Otok zakladov je zabavna, napeta, polna preobratov in spletk zvitih gusarjev, hkrati pa ostaja zvesta romanu Roberta Louisa Stevensona.

Z mogočno scenografijo in skupino dvajsetih igralcev jese-niškega gledališča je režiser Matjaž Koman gledalcem spretno pričaral spektakel, poln nepredvidljivih zapletov, akrobacij, borb, sabljanja in bruhanja ognja, ki gledalca popelje v čas, ko so na morju še vladali gusarji.

Kar dvajsetčlanska gusarska posadka ob bazenu "pripoveduje" napeto pustolovsko zgodbo o starem morskem kapitanu Billyu Bonesu, ki živi v krčmi mladega Jima Hawkinsa. Krčmo obiščejo stari "prijatelji", s katerimi ima kapitan neporavnane račune in zato plača z življenjem. Preden umre, izroči Jimu Hawkinsu zemljevid do zaklada. Jim se z admiralom in doktorico Livsey odpravi na lov za zakladom. Najamejo ladjo Hispanolo in poiščejo posadko pomorščakov, poveljuje ji karizmatični John Silver, ki pa med plovbo hitro pokaže svoj pravi obraz in zlobne namene.

Ali bo mlademu Jimu in družini uspelo najti zaklad in se obraniti pred napadi zlobnega Johna Silverja? Odgovor boste v 95 minutah našli na Otoku zakladov, vabljeni 4., 5. in 6. septembra na Kopališče (gledališče) Ukova! ●

besedilo

Mitja Laure, namestnik direktorja, Serpa

foto

Jože Apat, Metal Ravne

POVEZANI V SLUŽBI IN TUDI V DRUŽBI

Jani in Jože delata v Metalu Ravne, Mitja je zaposlen v Serpi. Njihove delovne obveznosti se mnogokrat križajo. Skupaj prodajajo izdelke ali pripravljajo projekte za prihodnost. Ni pa to vse, kar jih združuje. Jani si zelo želi priti na Triglav, Mitja hoče shujšati, Jože pa obvlada pohode v Julijce.

No, pa šalo na stran. Triglav je simbol slovenstva, je gora, ki nas združuje, in je gora, ki jo moraš osvojiti s spoštovanjem. Brez predhodnih priprav se ni dobro podati na vrh. Če kondicija ne dopušča, če nisi pripravljen na plezanje, se takšna pot sprevrže v mučenje in slabe spomine. Korošci pravijo, da če želiš osvojiti Triglav, se moraš pred tem povzpeti na Uršljo goro, Peco in Raduho. Priprave so v teku, avgusta bo »padla« še Raduha, septembra pa pride na vrsto najvišja slovenska gora. ●

● V navezi: Mitja Laure, Jože Apat in Janez Plohl - Jani (na vrhu Pece)

besedilo Jože Apat, vodja Vodenja kakovosti, Metal Ravne

foto Arhiv Metala Ravne

136. JEKLARSKI POHOD NA STRELOVEC

Smo sredi počitniške sezone in narava vabi. Za nami sta že dva jeklarska pohoda. Prvega na Pasjo ravan nam je odpihnilo vreme in ga bomo ponovili oktobra (ohranil pa bo zaporedno številko 135). V drugo je šlo lažje. Kolegi iz Štor in predvsem Edita Čater so pripravili zelo lep planinski pohod. Nekdo bo rekel, da iz Logarske doline pač ne more biti slabih izletov. Po svoje bi imel prav. Pa vendar je za prijeten izlet potrebno kar nekaj primernih okoliščin. Vreme, lokacija, družba in vodenje izleta, če so vse te komponente usklajene, potem uspeh ne more izostati. In tokrat je bilo tako.

Zjutraj ob 8. uri smo prispeli na izhodišče pred Dom planincev v Logarski dolini. Že mnogokrat videne stene so vedno nekaj posebnega in vabijo, da jih ponovno fotografiramo in občudujemo. Po prisrčnem snidenju in mnogoterih stiskih rok smo

se razdelili v dve skupini. Prva skupina je imela krajšo pot do planinske Koče na Klemenči jami. Druga skupina pa se je odločila za daljšo pot mimo Koče na Klemenči jami do Strelovca in naprej do gostišča Firšt ob vznožju Olševe.

Ob 8.30 smo se odpravili na pot. Do kočice nas je pred soncem varoval bukov gozd. Ob prijetnem tempu in lepih razgledih smo prispeli do kočice v poldruhi uri. Čas je zelo hitro minil in zvonec v daljavi je opozarjal, da so prvi pohodniki že pod

▲ Prihod na jaso pod Kočo na Klemenči jami

kočo. Zadnje pa je čakalo še pet minut prijetne hoje v senci dreves. Jaso sredi gozda, mala koča, kot da bi se tu ustavil čas ali pa pobegnil iz kakšne pravljичne pripovedke. Kočo priporočam vsem, ki si želijo družinskega planinskega sprehoda. Res krasen kraj za počitek in prigrizek. Nad nami se je bohotala Grofička, na jugu Ojstrica, proti zahodu Planjava, Skuta

in čisto blizu Mrzla gora. Kot da bi bili v amfiteatru Kamniških Alp. Vsega lepega je enkrat konec in vodja pohoda je krenil proti Strelovcu. Na hitro smo se pozdravili še s kolegi, ki so šli po kratki poti, in jim skoraj zavidali, da bodo imeli več časa za to kraljestvo.

Nekdo je pripomnil, da se mu zdi, da se tegobam ne ljubi v gore, zato smo

tukaj tako osvobodjeni vsakdanjih skrbi. In res strmina ne dopušča, da bi se ukvarjali z nedokončanimi projekti in drugimi zahtevami službe.

Spet smo se skrili v senco gozda in mimo največjega macesna na Slovenskem nadaljevali pot proti Strelovcu. Hrib je dobil ime po starem običaju, ko so se na njem zbirali pastirji in streljali z možnarjem.

Za nami so se začeli zbirati oblaki, tako da smo kar pohiteli proti vrhu Strelovca. Po dveh urah smo že stali na njem. Opisovati razgled ne gre, treba ga je doživeti. Celotna pot je res za dušo, ko telo še zmore, misli pa ostajajo zadaj. Ura je bila ena in pred nami sta bili še dve uri spusta proti Solčavi do gostilne Firšt. Tudi to smo zmogli.

Res lep izlet, ki ga je bilo vredno doživeti. Na izletu nas je bilo 107 srečnežev, ki smo si ob zaključku privoščili še ogled muzeja o Potočki zijalki. Tako smo zaključili 136. jeklarski pohod. Konec avgusta bo še pohod na Košutico (gora nad Ljubeljem), septembra na Raduho, oktobra pa na Pasjo ravan. ●

▲ Pogled z vrha Strelovca na Grofičko in Ojstrico v ozadju

besedilo Mirko Osojnik, samostojni muzejski strokovni sodelavec, Koroški pokrajinski muzej – Muzej Ravne na Koroškem
foto Fototeka Koroškega pokrajinskega muzeja – Muzeja Ravne na Koroškem
vir Zapisi v rubrikah Koroškega fužinarja (1952-1953); Arhiv Koroškega pokrajinskega muzeja – Muzeja Ravne na Koroškem

USTANOVITEV DELAVSKEGA MUZEJA (1953–2013) – 2. DEL

Zapis ob njegovi šestdesetletnici

Pridobitve Delavskega muzeja so se tudi v naslednjih letih nadaljevale: 1970 – valjčne stoje iz stare valjarne v muzeju na prostem, 1970 – ozkotirna lokomotiva iz železarne v muzeju na prostem, 1976 – stalna razstava delavskega gibanja v Mežiški dolini, 1978 – nastajanje zbirk zunaj muzeja: etnografska zbirka pri KS Črna, 1979 – spominska zbirka SKOJ v Kefrovem mlinu, 1979 – Prežihova bajta – spominski muzej Prežihovega Voranca, 1980 – rudarska zbirka v Črni, 1981 – vodna turbina v muzeju na prostem, 1989 – brusilni stroj iz prevaljske tovarne lepenke v muzeju na prostem, 1990 – naprave EPŽ v železarski zbirki, 1991 – lapidarij v grajskem podhodu, 1996 – Forma viva – v upravljanje dobimo zbirko jeklenih skulptur na prostem, 2000 – muzej postavi prenovljeno etnološko zbirko v Črni, 2002 – pridobitev novih objektov na območju ravenske železarne.

Kadrovsko se je ravenski muzej najbolj okreplil v osemdesetih letih prejšnjega stoletja (zgodovinar-direktor muzeja; etnolog-kustos; dokumentalist; etnolog-pripravnik). Z urejanjem muzejske mreže v Sloveniji se je ponovno odprlo vprašanje statusa ravenskega muzeja. Leta 1993 je skupščina občine Ravne na Koroškem ustanovila javni kulturni zavod Koroški muzej Ravne na Koroškem, ki je v naslednjih letih pokazal pravilno naravnano razvojno vizijo in ponujal bogato, razkošno dejavnost, saj je načrtno razvijal pedagoško dejavnost, jo usmeril k delu z obiskovalci, poleg rednega vodenja po stalnih zbirkah in v Prežihovi bajti pa je vzpostavil tudi vodniško službo v Prežihovem spominskem muzeju. Koroški muzej Ravne na Koroškem je začel oblikovati tudi pedagoško-andragoški program, vezan na stalne zbirke in občasne razstave, načrtoval si je in tudi udeležil bogato izdajateljsko dejavnost (vodniki po

▲ Tako smo odprli novo železarniško zbirko (29. 11. 1954 – foto Maks Dolinšek).

• Z odprtja zbirke tovarne poljedelskega orodja in livarne Muta (29. 11. 1957 – foto Maks Dolinšek)

• Začeli smo z dejavnostjo v železarni – prva prireditev v štauhariji (28. 10. 2005).

• Profesor Alojz Krivograd na odprtju razstave Valvasorjev Guštanj (22. 12. 2005)

zbirkah, katalogi, razglednice, originalni spominki ipd.). Zelo uspešno se je vključil tudi v mednarodne projekte promocije kulturne dediščine Dnevi evropske kulturne dediščine in navezal močne kulturne povezave z nekaterimi institucijami na avstrijskem Koroškem. Ko se je leta 1996 direktor Alojz Krivograd upokojil, ga je zamenjala mag. Karla Oder (sedaj že doktorica!) ter še poglobila nekatere stike in dorekla dejavnosti. Izostale niso tudi nagrade. Murkovo priznanje je Slovensko etnološko društvo leta 1993 podelilo Karli Oder za uspešno razstavo Mežiška dolina – Utrip zadnjih 300 let, Valvasorjevo priznanje pa je leta 2000 Slovensko muzejsko društvo podelilo Koroškemu muzeju Ravne za popularizacijo premične in nepremične kulturne dediščine na Koroškem za leto 1999. Kljub vidnim in na nivoju republike opaženim uspehom pa je ravenški občinski svet junija 2002 izdal odlok o priključitvi muzeja k Pokrajinskemu muzeju Slovenj Gradec.

Muzej Ravne, čeprav z zelo uspešno dejavnost omejenimi finančnimi možnostmi, je nadvse dejavno preživel tudi zadnjih deset let. Višek tega obdobja – paradni konji muze-

ja – so prav gotovo tradicionalna srečanja pri Prežihovi bajti s pisano pahljačo prireditev, gostovanje razstave Tri tisočletja železarstva v Politehniškem muzeju v Moskvi (oktobra in novembra 2011) in v nekdanji štauhariji (krčilni kovačnici) 13. junija 2012 postavljena stalna razstava z naslovom Mati fabrika – Železarna Ravne, ki je nastala v mrežnem projektu Uf, industrija. To je razstava o podjetju z večstoletno tradicijo, ki se je po letu 1945 s posodobitvijo proizvodnje razvilo v sodobno elektrojeklarno s specializiranim programom na področju legiranih jekel. Ob letošnjem prazniku občine je zato Muzej Ravne prejel zaslužen priznanje, veliko Prežihovo plaketo za »neprecenljiv prispevek k ohranjanju izročila koroških zgodovinskih prvin, k oblikovanju pozitivnega odnosa do kulturne dediščine in izgradnji identitete Občine Ravne na Koroškem«.

In ko prve ustanovitelje ravenškega muzeja ter kulturne in druge delavce, ki so to ustanovo pomagali postaviti na noge, počasi prekriva suho listje pozabe, so številni obiski na vseh muzejskih točkah, ki jih naš muzej pokriva, potrditev njegovega uspešnega poslanstva. ●

besedilo Tea Lukan Klavžer, Triglavski narodni park

foto Aleš Zdešar, Triglavski narodni park, (Ruska kapelica) in Tea Lukan Klavžer, Triglavski narodni park, (Ruski križ)

VRŠIŠKA – RUSKA CESTA

Na ozemlju Triglavskega narodnega parka so mnoga vojaška grobišča, utrdbe, vojaške poti, znamenja, sakralni objekti ipd. V razmišljanjih nas še vedno vrnejo v žalostne čase prve svetovne vojne, ko je bila za dobri dve leti oskrunjena spokojnost gora. Istočasno pa ti pomniki sooblikujejo kulturno dediščino prostora. V tem prispevku se bomo pomudili ob nekaterih, ki so nanizani ob Ruski oziroma Vršiški cesti.

Visokogorska cesta v Slovencem znanih serpentinah vijuga iz Zgornjesavske doline navzgor, dokler ne doseže najvišjega slovenskega prelaza Vršiča (1611 m). Od tu se potem spusti v dolino reke Soče. Vzrok začetka gradnje ceste je bil žal vojaški in daleč od današnje turistične rabe. Prometnica je bila v tedanjih razmerah strateškega pomena, saj je pomenila povezavo s soško fronto in s tem možnost oskrbe avstrijske vojske z vojaškim materialom. Graditi so jo začeli sredi julija leta 1915. Pri tem je sodelovalo več kot 10.000 ruskih vojnih ujetnikov.

Kljub pogostim obnovam cesta še danes delno ohranja svoje nekdanje tipične elemente, kot so prvotno tlakovanje, kamnite škarpe in mostovi. Gorenjski del vršiške ceste je bil ob devetdesetletnici preimenovan v Rusko cesto.

Ko je za nami nekaj serpentin, se lahko ustavimo ob lesenem Ruskem križu, ki ga je v času graditve prometnice postavil neznan avstrijski oficir. Nameščen je na obcestno škarpo. Del kamnite obloge, na katero je pritrjen, se je verjetno zaradi erozijskih procesov spomladi leta 2010 zrušil. Po obnovi naslednjega leta je bil križ vrnjen na svoje staro mesto.

Na njem preberemo letnico 1914/1915 in v kovinsko ploščico vgraviran verz avstrijskega pesnika Petra Roseggerja:

▲ Kapelica danes simbolno povezuje dva naroda in tudi na letošnji tradicionalni slovesnosti, ki je bila v nedeljo, 28. julija, so počastili spomin na preminule vojake.

Al' na sever. Al' na jug.
Vsaka cesta vodi k cilju.
Al' v boju. Al' v miru.
O tem odloča Božja volja.

Višje na naši poti je v gozdček nad cesto umaknjena Ruska kapelica, ki jo dosežemo po kratki poti oziroma zložnih stopnicah. Leta 1917 so jo zgradili

preživeli ruski vojni ujetniki v spomin na kolege, ki jih je leto poprej zasul snežni plaz izpod Mojstrovke. Natančno število umrlih ni poznano, predvidevajo, da jih je bilo približno 300. Lesena kapelica, posvečena sv. Vladimirju, je zgrajena v ruskem slogu. Je edinstven spomenik nadnacionalnega pomena. Zadnjič je bila celovito obnovljena leta 2005.

● Leseni Ruski križ je med gradnjo prometnice postavil neznan avstrijski oficir.

Razglašena je za kulturni spomenik lokalnega pomena in valorizirana za kulturni spomenik državnega pomena. Ob njej so grobovi in kamnita grobnica – piramida (Josip Slavec, 1936-37). Žal tudi Ruski kapelici vandalizem ne prizanaša – preteklo zimo so neznan storilci nasilno odstranili in odpeljali bakreno pločevino, ki je ščitila cokol kapelice.

Kapelica danes simbolno povezuje dva naroda. V počastitev spomina preminulih in v znak slovensko-ruskega prijateljstva že od leta 1992 zadnjo julijsko nedeljo poteka tradicionalna slovesnost, ki se je udeležujejo tako politiki kot cerkveni dostojanstveniki in številni drugi obiskovalci.

V nadaljevanju vzpona na Vršič se je vredno pomuditi na Starem Tamarju, ki je poleg izjemnega razgledišča tudi informacijska točka Triglavskega narodnega parka. Med ostalimi

vsebinami (geologija in geomorfologija Prisanka ter vegetacija na Vršiču) je predstavljena zgodovina gradnje vršičke ceste.

Pod Erjavčevo kočjo sta še dve grobišči ruskih ujetnikov, ki jih je marca leta 1916 zasul snežni plaz. Eno je urejeno v terasah s 63 pokopanimi ruskimi ujetniki, drugo pa sestavljajo trije grobovi.

Ob pomnikih prve svetovne vojne se ob Ruski cesti proti prelazu Vršič sicer lahko odpravimo z avtomobilom ali avtobusom, če pa vabi primerno vreme, lahko ogleda kulturnih spomenikov združimo s sprehodom po pešpoti skozi gozd in v objemu visokogorske narave Julijskih Alp. Z ogledom zadnjih omenjenih grobišč se tudi že povsem približamo prelazu, saj nam ostane le še četrte ure hoda, če nas seveda ne zamika spust v dolino Trente ... ●

Slovenska industrija jekla, d.d., Gerboičeva 98, 1000 Ljubljana

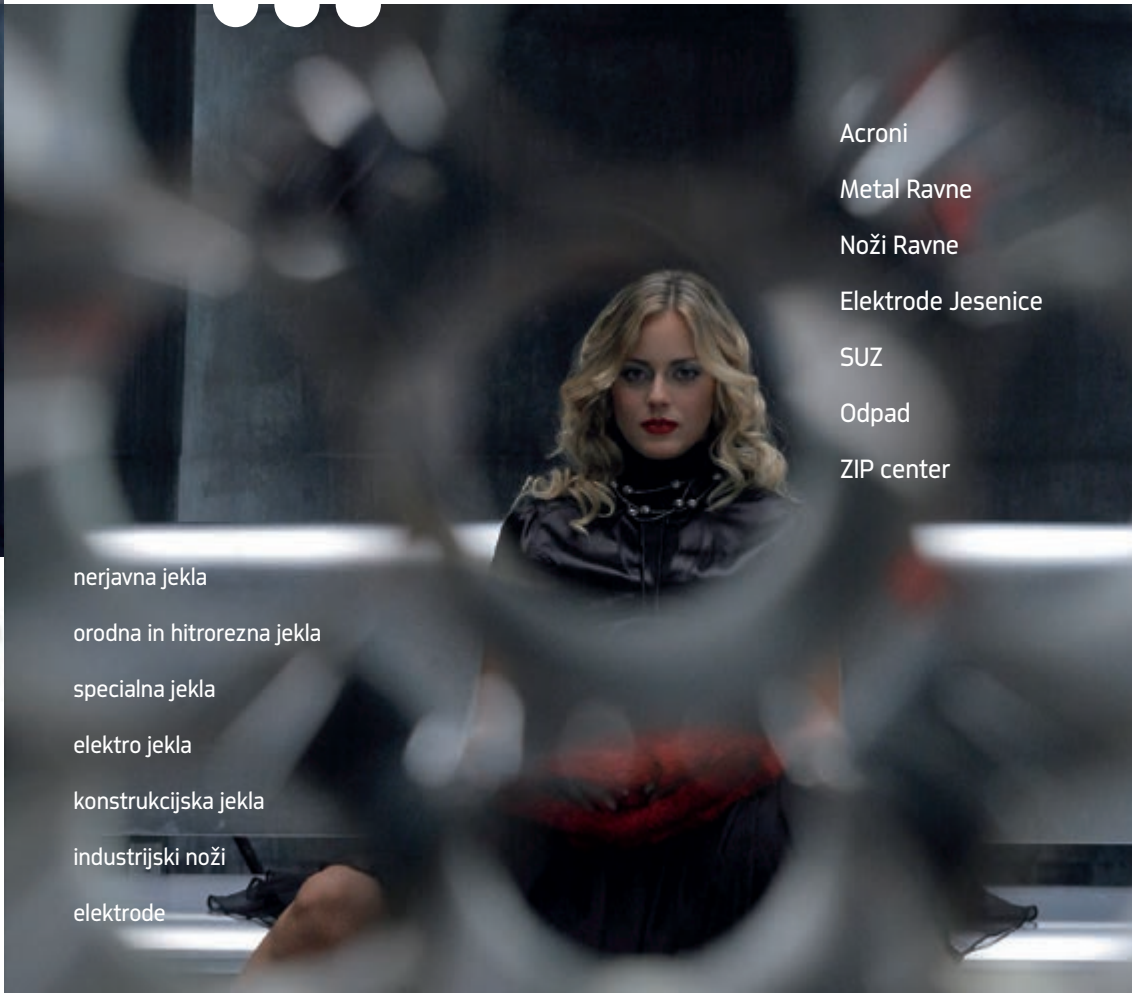
V najboljših stvareh na svetu je tudi slovensko jeklo.

sij
skupina

Slovenska industrija jekla

nerjavna jekla
orodna in hitrezna jekla
specialna jekla
elektro jekla
konstrukcijska jekla
industrijski noži
elektrode

Acroni
Metal Ravne
Noži Ravne
Elektrode Jesenice
SUZ
Odpad
ZIP center

PTIČJI ŠPIK

Po jezeru bliz' Triglava
raca plava sem ter tja ...

Tako nekako pesem poje,
jaz zapisal sem po svoje.
To je namreč vodna ptica,
prava raca mlakarica.

Težko ločim samca od samice,
to del krute je resnice,
on kot samica je rjav,
komaj samec je ta prav'.

A on jeseni se odene
v barve rjave, sive in zelene,
je res tak kot ženin mlad
in takega pogledam rad.

Tak ostane – gizdalin,
lep in pisan, torej fin,
vse tja do konca maja,
svatovska obleka traja.

Ona grahasto rjava,
varovalna barva res je prava,
da v gnezdu videti je ni,
ko mladiče tam vali.

Mladičev veliko je lahko,
od sedem do trinajst jih bo,
in kot vojaki plavajo za njo,
to se zdi mi res lepo.

Se komaj iz jajc izvalijo,
z raco k vodi pohitijo,
da se hitro naučé,
kaj za v kljun je in kaj ne.

Rastline in žuželke já,
rada ima košček kruha,
ki ga v vodi omehča
in ga hitro pocmoka.

Ko je večja kakor pišče,
smešno pod vodo hrano išče.
Sprednji del se potopi,
rit pa iz vode ji molí.

Kdo na vodi smeje se na glas,
da sliši se celo tja v vas?
Samica »veek-vek-vek« pravi,
se dere, kot da ni pri pravi.

Za nas pa – kakšna sreča,
ta ptica prav nič ni boječa.
Bojim pa se, če sem pošten,
za lovce je prav lahek plen.

Čeprav je v službi zaužil največ pijače,
je bil ozko grlo proizvodnje.

Če greš v javno hišo, pričakuj,
da boš imel prazna oba mošnjička.

Ne popuščaj, da ne boš "popušil".

V pristanišču poštenja ne boš našel jaht.

Policija je dobrodelen krojač,
ki še najrevnejše lahko dobro zašije.

Ko ti preberejo pravice,
pravzaprav nimaš več pravic.

KARIKATURA

avtor Boter Špik

MODRUJEMO

Ne kako piha veter,
ampak kako napnemo jadra,
to je bistveno!

— Lothar J. Seiwert

Sončna ura dobro ve,
da šteti temnih ur ne sme.
Pa kaj zato,
če danes temno je vse nebo,
jutri zlato sonce bo!

— Fran Milčinski Ježek

Upanje je kot nočno nebo;
nikdar ni tako temno,
da ne bi odkrili kake zvezde.

— Octave Feuillet

MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	OSREDNJI DEL STEBLA	DOLOČEN ČAS ZA KAJ	SLIKAR ŠUBIC	VEČJA POSODA ZA TEKOČINE	MAJHEN KLIN	POKRIVALO PRI ŽENSKI GORENJSKI NAR. NOŠI	MESTO OB ADIŽI V SEVERNI ITALIJI	STRAH PRED JAVNIM NASTOPOM	READE JE ANGLEŠKI PISATELJ.	LEPILO	MUSLIMAN- SKI BOG	SLOVENSKI PESNIK (IVAN NEPOMUK)	PERJE PRI REPI, KORENJU	ANTIČNO IME ITALI- JANSKE REKE ANIENE	VODNA PTICA	KRAJ PRI ŽALCU
SKOPIUH									LUKA NA CIPRU							
ROČNO STRELNO OROŽJE									AMERIŠKA IGRALKA PARKER							
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="width: 15px; height: 15px; background-color: black; margin-right: 5px;"></div> ZAČETEK ŠPANSKEGA PREGOVORA </div>																
IZTOK MLAKAR			DAROVALEC	BRITANSKA MANEKENKA CAMPBELL GR. BOGIN. NESREČE						HANS MAKART DREVO TROPISKE AFRIKE			STARA MATI, BABICA TELOVADNA PRVINA			
MOŠKI, KI KIDA SNEG						UPANJE					ANDREJ STARE			OLEG VIDOV		
						AMERIŠKI PISATELJ TWIN					DETE			UPORNEŽ		
IZOBČENJE IZ CERKVE								NASLANJALO	OBRIS							
									POSEKAN DEL GOZDA							
LARNAKA JE LUKA NA CIPRU.	ZDRAVILNA RASTLINA	VEČJA TE- KOČA VODA					REKLAMNA ENOTA NA TV					PAS				
		ANGLEŠKI PISATELJ (CHARLES)					SICILSKA SVETNICA					KANADSKI ROCKER (BRYAN)				
DANSKI OTOK V MALEM BELTU				ČUTILO ZA VID	PREPROST PLUG JUŽNOAM. TOVORNA ŽIVAL					MANJŠE OBMOČJE						ANELKA JE FRANČOSKI NOGOMETAŠ.
										NAČRT						
KONEC PREGOVORA															OSEBNI ZAIMEK	IZLOČEK LEDVIC, URIN
FINANČNA USTANOVA						FR. NOGO- METAŠ (NICOLAS)							DEL OBRAZA			
						POVRŠIN. MERA							ALBERT EINSTEIN			
NAUK O IDIOMIH											AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA (AUGUSTA)					
ŠEKAST VOL				GOROVJE V MJANMARU							PRIPRAVA ZA SEKANJE, KLESTILNIK					